

de journalist

+
14 leestips
voor deze
zomer

Rik Van Puymbroeck en
de liefde voor het vak

Peter Verlinden over zijn
tweede Zwarte Zondag

Klimaatjournalisten Ine Renson
en Barbara Debusschere

‘Wij zijn geen activisten’

**KRIS
VAN HAVER**
VOORZITTER VVJ

Ode aan de journalistiek

De uitslag van de verkiezingen van 25 mei moét tot nadenken stemmen. Wat betekent de ruk naar extreem rechts voor de samenleving waarin we werken en voor de toekomst van onze journalistiek? Hebben media mee de polarisering in de hand geholpen?

Het is een debat dat op meerdere redacties aan de gang is. En terecht. We moeten ook de manier waarop we in ons vak staan, in vraag durven stellen. Tegelijkertijd moeten we meer dan ooit op onze hoede zijn voor pogingen om ons spreekrecht in te perken.

In een politiek debat waar mekaar vliegen afvangen belangrijker is dan een inhoudelijk gesprek, waar polarisatie primeert op informatie, is een vrije, onafhankelijke pers meer dan ooit nodig. In een snel veranderende wereld waar kiezers blijkbaar wetens en willens de leugens en propaganda achterna lopen, kan enkel een feitelijke, betrouwbare en geloofwaardige journalistiek houvast bieden.

'Hebben media mee de polarisering in de hand geholpen?'

Het probleem van extreem rechts is dat die partijen zelf beslagen op het ijs komen, erkent collega Peter Verlinden in een terugblik op de eerste zwarte zondag. Terwijl media toen en nu nauwelijks weten/wisten hoe met dit fenomeen om te gaan. Het is voer voor een debat dat we moeten voeren.

Ook de sociale media, die vaak de spreekbuis zijn voor extreme meningen en polarisering dagen ons uit. Omdat ze vaak nog de enige informatiebron van jongeren vormen.

Toch waait er door deze Journalist een gevoel van 'Yes, we can'. Het verhaal van klimaatjournalisten Ine Renson en Barbara

Debusschere inspireert, omdat het zo herkenbaar is: het verwijt dat beide dames krijgen dat ze bevooroordeeld zijn of behoren tot een politiek kamp in het klimaatdebat, bijvoorbeeld. Terwijl ze gewoon hun werk doen. En er veel voor over hebben. Of dacht u dat CurieuzeNeuzen bedacht was door onderzoekers die ermee bij De Standaard leurdren? Neen dus, Ine Renson zette het hele project eigenhandig op poten.

Sla ook de ode aan de journalistiek van meester-verteller Rik Van Puymbroeck niet over. Heerlijk hoe verscheiden journalistiek kan zijn en hoe ontwapenend het leven van alledag neergezet kan worden. Journalisten moeten buiten komen, weet Rik. Ook dat biedt afdoende bescherming tegen teveel sociale media.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour & Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Concept en vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) || **Medewerkers:** Piet De Loof – Pol Deltour – Pieter Knapen – Charlotte Michils – Monica Moritz – Sandra Noben – Marleen Sluydts – Inge Stiers – Peter Verlinden || **Cover:** Tim Coppens || **Redactiesecretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be – www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

8

ONDERZOEK

Profiel en profemie van de Belgische journalisten (deel 2)

12

INTERVIEW

Philippe Leruth, uittredend voorzitter IFJ

16

COLUMN

Peter Verlinden over zijn tweede Zwarte Zondag

18

FOTOROL

Tine Schoemaker kiest Jonas Lampens

20

BOEKEN

14 leestips voor deze zomer

28

BESLISSINGEN RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

32

ONDER EMBARGO

SPREEKTIJD

Rik Van Puymbroeck

'Je moet een niche vinden waarin je uitblinkt'

DUBBELINTERVIEW

Ine Renson en Barbara Debusschere

'De groene beweging ziet ons soms als een bondgenoot en daar erger ik mij aan'

DE WISSEL

Saskia van Nieuwenhove

'Eén telefoontje veranderde mijn leven'

© Koen Bauters, VRT, PN

‘Hoe ouder ik word, hoe liever ik deze job doe’

‘MEESTERVERTELLER’ RIK VAN PUYMBROECK (DE TIJD) ZOEKT VERHALEN ACHTER KOPPEN

Rik Van Puymbroeck (51) is geen nieuwsgager. Wat hem wel al 28 jaar intrigeert, is het menselijk belang achter de feiten, de verhalen achter de koppen. Begin dit jaar won hij voor de tweede keer in zijn carrière de titel van Meesterverteller, de Nederlandse publieksprijs voor verhalende journalistiek. Een titel waar zich jaarlijks maar tien Nederlandstalige journalisten op mogen verheugen.

MONICA MORITZ

Rik Van Puymbroeck: ‘Ik vind de titel van “Meesterverteller” een hele eer. Het is een beloning voor originele persverhalen die men doorgaans niet rekent tot de harde, grensverleggende journalistiek. Ik ben ook geen nieuwsganger. Ik heb me van in het begin toegelegd op verhalende reportages en langere interviews. Die bekroning vind ik deze keer net zo fijn als drie jaar geleden, vooral omdat ik nu voor een zakenkrant werk waar ik een redelijk atypisch fenomeen ben. Ik schrijf niet over economie en doe bij *De Tijd* net hetzelfde als daarvoor bij *De Morgen* en *Het Belang van Limburg*. Daarom is die prijs ook een prettige bonus voor een financieel-economisch dagblad dat investeert in stukken die niet per se aan de actualiteit gebonden zijn.’

Je werd bekroond voor een reportage waarin je met de bus van Limburg naar de kust reed: 'Als De Lijn je levenslijn is'. Hoe ben je daarop gekomen?

'Ik had het idee tevergeefs gepitcht bij *Het Belang van Limburg* en *De Morgen*. Hier vonden ze het meteen goed. Bijna wekelijks zijn er aanleidingen om het in het nieuws over De Lijn te hebben, maar voor mij was die uitstap van Limburg naar de kust veel meer een manier om met mensen te praten en De Lijn te "ervaren". Ik wilde weten voor wie ze belangrijk is. 't Is al te gemakkelijk om vanop een of ander ministerie te beslissen dat een halte waar dagelijks maar vijf mensen opstappen, moet verdwijnen omdat ze niets opbrengt. Wie zijn die vijf mensen dan wel? Vooral senioren dus die soms niet goed te been zijn of geen geld hebben

'Er zijn te veel ego's voor wie de sociale media een drijvende kracht zijn'

om een auto te kopen. Als je die haltes afschaft, knip je hun levenslijn naar een stadskern of gemeente door waar ze naar de bank, post, dokter en apotheek gaan. In veel dorpen kunnen ze dat namelijk niet meer. Zonder die bushalte zijn ze afgesloten van de wereld. Dat is ook een verhaal van "algemeen belang".

En die eerder subjectieve benadering ervan blijft voor jou een journalistiek verslag?

'Ja, en zeker geen fictie. Daar is ook geen nood aan: het grote cliché dat de werkelijkheid vaak mooier is dan wat je kunt verzinnen, dat klopt. Ik geloof wel dat je daarbij ook een portie *reportersge-luk* kunt gebruiken. Ik heb al vaak meegemaakt dat de dingen die je niet voorbereidt gewoon op je afkomen, dat

je toevallig het pad kruist van mensen bij wie je via research nooit was terechtgekomen. Je kunt niet alle verhalen vinden van achter je bureau. En als een goeie *story* je tegemoetkomt, dan weet je: (*knijpt met de vingers*) 'Nu heb ik het!' Alles wat er dan nog bijkomt, is mooi meegenomen, maar het verhaal kan niet meer stuk omdat je heel toevallig op het juiste moment op de juiste plaats was. Wat niet belet dat je je nog altijd goed moet voorbereiden.'

Wat is voor jou een spraakmakend stuk?

'Ik beschouw mijn stukken niet als spraakmakend. Ze beheersen de dagen nadien het nieuws niet, er worden geen quotes uit mijn interviews geciteerd waar dan een *buzz* rond ontstaat op Twitter. Dat gebeurt nooit, ook al stel ik soms spraakmakende feiten vast.'

Waarom stapte je na 20 jaar bij 'Het Belang van Limburg' plots over naar 'De Morgen'?

'Ik was al 43 en aan een nieuwe uitdaging toe. Wat mij bij *De Morgen* meteen opviel, was dat ik 20 jaar lang totaal onopgemerkt voor *Het Belang van Limburg* had geschreven. Niemand kende me. Als ik niet overgestapt was naar *De Morgen*, was ik waarschijnlijk nooit Meesterverteller geworden. Ik heb graag voor *Het Belang* gewerkt, en daar is ook mijn journalistendroom die ik als twaalfjarige al koesterde in vervulling gegaan, maar bij *De Morgen* ontdekte ik plots dat mijn stukken voor het eerst weerklink hadden bij collega's, terwijl ik er net hetzelfde deed als vroeger. In Brussel leest niemand *Het Belang*.'

Je schreef voor HBVL toch ook veel buitenlandverhalen? Zijn die dan niet opgevallen?

'Nee, die ook niet. Ik ben begonnen als sportjournalist en pas 6 jaar later algemene reportages en weekendverhalen gaan schrijven. Zo ben ik toevallig in Hawaii beland toen in 2005 pater Damiaan tot grootste Belg werd uitgeroepen. Ik had lachend aan mijn chef gevraagd of we voor de gelegenheid niet eens naar Molokai moesten afzakken, en tot mijn stomme verbazing antwoordde hij: *doe dat maar*. En zo ben ik met die buitenlandreportages gestart.

Er zit wel een luchtje aan die narratieve journalistiek. De lossere of zelfs sturende omgang met feiten van bepaalde journalisten was dit jaar zelfs een aandachtspunt tijdens de prijsuitreiking.

'Human interest is een zachtere vorm van journalistiek, maar moet wat mij betreft voldoen aan alle eisen van degelijke berichtgeving en mag dus zeker niet minder "journalistiek" zijn. Het is ook geen minderwaardige vorm van verslaggeving. Verhalen over mensen belichten vaak aandachtspunten van algemeen belang. Ze halen misschien de voorpagina niet, maar er is wel nood aan die benadering van onderwerpen die de mensen raken. Zelfs vandaag, en in weerwil van de evolutie van de media. Het is een mooie aanvulling op het nieuws.'

Dat was fantastisch, maar ik ben toch blij dat ik bij *De Morgen* ben terechtgekomen en nieuwe werelden heb kunnen verkennen, andere mensen heb kunnen interviewen in plaats van tot aan mijn pensioen op dezelfde plek te blijven. Het is pas door die stap te zetten dat ik beseft heb dat werken in een totaal andere omgeving met totaal andere mensen je plots een nieuwe boost en goesting geeft. En hetzelfde geldt voor mijn overstap naar *De Tijd* vorig jaar. Hoe ouder ik word, hoe liever ik deze job doe, zelfs elke week en elke dag liever. Ik zal het geen verslaving noemen, maar mijn leven is gewoon samengevallen met mijn job.'

Heeft jouw soort journalistiek te lijden onder de toenemende persconcentratie?

'Momenteel niet. *De Tijd* is onafhankelijk. Als je voor *De Morgen* werkt, ligt dat anders, daar verschijnen steeds meer stukken uit *Het Laatste Nieuws* en *De Volkskrant*. Daardoor kunnen ze een aantal dingen niet meer zelf doen. Voor freelancers is dat een ramp natuurlijk. Volgens mij kan een krant alleen overleven als ze zelf originele, diepgaande journalistieke verhalen en interviews maakt. Niemand is vandaag bereid om 350 euro per jaar voor een abonnement neer te tellen om iets te lezen dat al de hele dag op 20 websites verschenen is of, wat ik nog erger vind, op Twitter, waar ze alles herkauwen en opblazen. Het is ook geen goed idee dat kranten zelf alles op Twitter zetten – wat ze hier gelukkig ook niet doen. Ik twitter zelf maar weinig. Het is bij uitstek een debatmedium dat sommige kranten onomwonden gebruiken omdat ze zelf bol staan van opinies, meningen en analyses (*zucht*).'

Columnisten vinden zelf dat er nooit genoeg opiniestukken kunnen verschijnen.

'Zij geloven allemaal dat ze onontbeerlijk zijn. Dat is onzin. Twitter leent zich voor debatten en discussies, maar moeten ze die dan ook nog eens in de papieren of digitale krant uitspelen? Wie zit te wachten op een krant waar om de twee pagina's meningen staan? Ik niet. En de verkoopcijfers van al de kranten die daar zo fel in geloven bewijzen niet dat het publiek ernaar

snakt. Er zijn gewoon te veel ego's voor wie de sociale media een drijvende kracht zijn.'

En een middel om fake news te verspreiden?

'Ook. Daarom tracht ik tweetende politici te negeren. Zo'n discussie tussen Maggie De Block en Theo Francken, dat is eigenlijk ruziemakerij en over dezelfde feiten andere waarheden verkondigen. Dat is op zijn minst verwarrend nieuws. Iedereen denkt tegenwoordig ook dat hij journalist is en verkondigt maar wat op de sociale media. Dat blijft echter hangen. Het wordt heel moeilijk om leugens van waarheid te onderscheiden, zeker bij eindeloze discussies waar mensen mekaar de huid vol schelden en van onwaarheden betichten. Wie moet je nog geloven? Hoe breng je nog correcte informatie? Ook via clickbaits worden bewust dingen gelanceerd die

je doen twifelen of waar je achteraf van merkt dat ze iets anders aankondigen dan je verwacht had. Ondertussen heb je wel geklikt en bij elke klik rinkelt de kassa. De strijd met financiële belangen aanbinden is moeilijk. Dat kan alleen via een journalistieke code die aan alle hoofdredacties een zelfde lijn oplegt.'

Aan journalistiek hangt natuurlijk ook wel een prijskaartje.

'Ja, maar daar hoeft je de lezer niet voor te onderschatten. Ik geloof bijvoorbeeld niet dat mensen geen lange stukken of goeie interviews meer lezen. Toch neemt de verkleuring op alle platformen nog toe. Zelfs het *Journal* zit vol nutteloze stand-ups en vox pops. We leven in een tijd met de meeste hoogopgeleide mensen ooit, maar in tegenstelling tot 50 jaar geleden puilen veel kranten uit van gemakkelijke onderwerpjes die al op televisie geweest zijn of rond een mediareel draaien.

Rik Van Puymbroeck: 'Ik begrijp niet hoe al die columnisten van achter hun laptop elk maatschappelijk of zelfs buitenlands probleem kunnen beoordelen.'

Die clickbaits werken dat in de hand, dat moet geld opbrengen en dus binnen het bereik zijn van iedereen. Daarom ben ik wel blij dat ik voor een krant werk die daar niet aan meedoet en zijn lezers au sérieux neemt. En die weten dat te appreciëren, dat bewijzen de stijgende verkoopcijfers.’

Als een meerderheid in de toekomst alleen nog korte stukjes leest, maakt dat de lange verhalen op de duur niet onbetaalbaar en overbodig?

‘Daar vrees ik wel voor. Ik heb dochters van 21 en 18 die heel hun leven thuis bedolven werden onder kranten. Nooit zie ik ze een krant vastpakken. Ze zijn wel op de hoogte van wat er gebeurt via Facebook en zo, maar hun informatie is oppervlakkig. Wat mij vooral opvalt, is dat ze mij nog geen enkele keer gevraagd hebben of ze voor een artikel zouden betalen. Ik lees ook wel eens iets gratis, maar daarnaast heb ik wel

drie abonnementen. Een generatie die geen geld meer uitgeeft aan journalistiek, dat lijkt me inderdaad een grote bedreiging.’

Kun je na al die jaren metier vandaag moeiteloos een verhaal neerpennen?

‘Nee, het is elke keer opnieuw van nul beginnen en met de twijfel zitten of het ook deze keer gaat lukken. Dat overkomt veel creatieve mensen. Eigenlijk is het ook logisch. Je schrijft immers een zeer subjectief verhaal dat je zelf goed vindt. Wie zegt dat de lezer hetzelfde ervaart?’

Je bouwt al die jaren toch ervaring en mensenkennis op?

‘Natuurlijk. Ik ben ook blij dat ik begonnen ben toen we nog gewoon op pad gingen om onze job te doen. Ik wil niet achter mijn bureau zitten bellen om vlug een nieuwsitem te scoren. Niet dat je zo geen relevante informatie

Vind je dat we als vierde macht onder druk staan?

‘Ik denk van wel. Politici en sportlui hebben nu hun eigen kanalen en hebben ons niet meer zo nodig. Dat weten ze goed genoeg. Hoeveel volgers zou Theo Francken hebben? Als die iets op FB of Twitter post, is zijn bereik groter dan via een kranteninterview. Toen ik sportjournalist was, heb ik veel topsporters thuis geïnterviewd. Nu kan dat niet meer. Overal duiken woordvoerders op die klaar staan met een communiqué van vijf quotes en daar kun je het dan mee doen. Kritische vragen stellen als je niet meer binnen geraakt is onmogelijk. Dan heb je echt al onderzoeksjournalistiek en goeie samenwerkingsverbanden nodig om nog iets boven te halen. Politici beslissen ook zelf of en wanneer ze een interview willen geven. Ze verspreiden liever zelf hun communiqués online, dan behouden ze de controle over de inhoud. Wat dat betreft is de rol van de journalist zeker uitgehold.’

Als je vandaag 18 was, zou je dan nog voor journalistiek kiezen?

‘Ab-so-luut. Ondanks alle ontwikkelingen zie je hoe veel jonge, getalenteerde journalisten zich onmisbaar kunnen maken. Je moet wel het geluk hebben dat een hoofdredactie investeert in onderwerpen die ze belangrijk vindt, ook als ze geen clicks opleveren. Veel hangt ook af van jezelf natuurlijk. Je moet een niche vinden waarin je uitblinkt. Mijn oudste dochter speelde vier jaar geleden met het idee om journalist worden en veel mensen, zowel binnen als buiten het vak, vonden dat ik dat beter kon afraden. Waarom? Het is een fantastische job. Ik leid een geweldig leven, ik mag met mensen gaan praten en op plekken komen waar anderen niet komen. Ik zeg altijd *mogen*, want ik beschouw dit als een cadeau. Vroeger was ik een stille jongen en dankzij de journalistiek heb ik geleerd om aan te kloppen en met mensen te durven spreken. Ja, achter de schermen kunnen kijken en daarvoor betaald worden, alle vragen kunnen stellen en altijd bijleren, dat is een groot geschenk. Ondanks alle huidige moeilijkheden blijft journalistiek een geweldige job. Ik wens mijn dochter en iedereen toe dat ze hetzelfde plezier beleven aan hun werk als ik aan journalistiek.’

‘Een generatie die geen geld meer uitgeeft aan journalistiek, dat lijkt me een grote bedreiging’

kunt verkrijgen, maar er zijn toch veel jonge journalisten die helemaal niet meer buitenkomen. Ik ben bijvoorbeeld een paar keer in de *jungle van Calais* geweest en begrijp eigenlijk nog altijd niet goed hoe dat daar in mekaar zit. Ik ben wel blij dat ik het tenminste gezien heb. Hoe kun je daar een zinnig verhaal over schrijven, laat staan meningen over formuleren, als je er nooit bent geweest? Ik begrijp niet hoe al die columnisten van achter hun laptop elk maatschappelijk of zelfs buitenlands probleem kunnen beoordelen.’

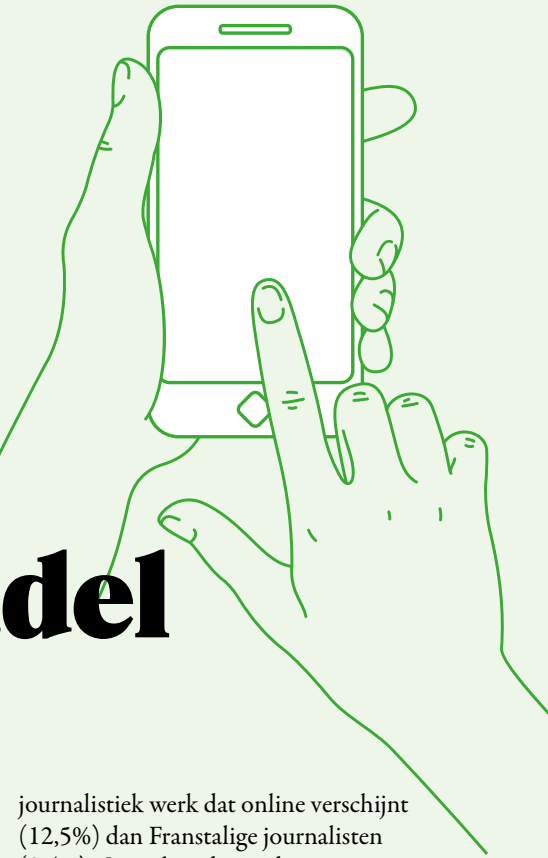

© Koen Bauters

VIJFJAARLIJKSE ENQUÊTE OVER PROFIEL EN PROFESSIONE VAN DE BELGISCHE JOURNALISTEN: RESULTATEN (DEEL 2)

Sociale media boomen als nieuwsbron én promotiemiddel

Websites zijn voor Belgische journalisten de belangrijkste bron van informatie, maar sociale media hebben in vijf jaar tijd enorm aan belang gewonnen – ook voor de verspreiding van artikels. Dat blijkt uit de vijfjaarlijkse enquête bij de Belgische beroepsjournalisten. 1.302 journalisten namen daar in het voorjaar van 2018 aan deel, dat is een kwart van alle leden van de Nederlandstalige (VVJ) en Franstalige (AJP) beroepsverenigingen. In het vorige nummer van *De Journalist* schetsten we een beeld van het sociodemografische profiel en de werksituatie van Belgische journalisten. In dit nummer staan we stil bij het journalistieke bronnengebruik, professionele vaardigheden en opvattingen van Belgische journalisten over recente trends en ethische kwesties binnen de journalistiek.

JOYCE STROOBANT, SARAH VAN LEUVEN, KARIN RAEYMAECKERS, SARA DE VUYST, JOKE D'HEER & BART VANHAELEWYN

BASICS BELANGRIJKER DAN TECHNOLOGIE

Uit de resultaten blijkt dat het basispakket van de belangrijkste journalistieke vaardigheden in het digitale tijdperk relatief stabiel blijft. De appreciatie van 'klassieke' vaardigheden zoals taalvaardigheid, sociale vaardigheden en kritische analytische vaardigheden is sinds 2003 nagenoeg constant gebleven. Het belang van meer 'technische' vaardigheden zoals het kunnen omgaan met nieuwe technologie, het interpreteren van basisstatistiek en het kunnen werken met databestanden is wel sterk

toegenomen sinds 2003, maar lijkt anno 2018 op een keerpunt beland te zijn. Het belang van 'technologische vaardigheden' is zelfs met 13,6% gedaald tegenover 2013. Is de technologie-hype gaan liggen? Of is technologie gebruiksvriendelijker geworden waardoor technische skills minder nodig zijn?

VLAMINGEN SCHRIJVEN MEER ONLINE

Over het algemeen lijken Nederlandstalige journalisten zich vaker in hoofdzaak bezig te houden met

journalistiek werk dat online verschijnt (12,5%) dan Franstalige journalisten (8,4%). Omgekeerd zegt dan weer 25,6% van de Franstalige respondenten nooit inhoud te produceren voor online platformen, tegenover 16,3% van de Nederlandstaligen. Deze resultaten suggereren dat de integratie van webgebaseerde journalistieke praxis in Vlaanderen verder gevorderd is dan in Franstalig België.

MONITOREN ANDERE MEDIA BELANGRIJKER

Een groot deel van de werktijd van journalisten is gewijd aan het verzamelen van informatie en het schrijven van stukken. Voor beide taken geeft 79,2% van de journalisten aan dat ze deel uitmaken van hun doorsnee werkdag. Het monitoren van andere nieuwsmedia komt met 79% voor het eerst in de top drie van meest frequent uitgevoerde taken door journalisten op dagelijkse basis (ten opzichte van 75% in 2013). Het selecteren van informatie (75%) en het verifiëren ervan (66,1%) blijven tevens kerntaken van journalisten. Bureauwerk blijft dus belangrijk, al wordt aan veldwerk ook een groot belang toegekend (60%, identiek aan het cijfer voor 2013).

WREVEL OVER WET OP DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Het is opvallend dat het uitvoeren van WOB-verzoeken door journalisten beperkt is tot een relatief kleine groep. Slechts 9,7% meldt ooit al eens van deze wetgeving gebruik gemaakt te hebben. Vlaamse journalisten (16%) doen dat vaker dan hun Franstalige collega's (3,6%), en mannelijke journalisten (12,1%) iets vaker dan vrouwelijke journalisten (4,6%). Verder blijkt ook dat er een grote ontevredenheid heerst over bepaalde aspecten van de openbaarheidswetgeving. Zo geeft 26% van deze journalisten (N=101) aan (zeer) ontevreden te zijn over de bruikbaarheid van de data en ruim het

dubbele (53,1%) geeft aan (zeer) ontevreden te zijn over de procedure (wachtijd en administratie). Daarnaast blijkt uit de open antwoorden dat journalisten er zich aan storen dat echt gevoelige informatie ondanks de openbaarheidswetgeving meestal toch niet wordt vrijgegeven.

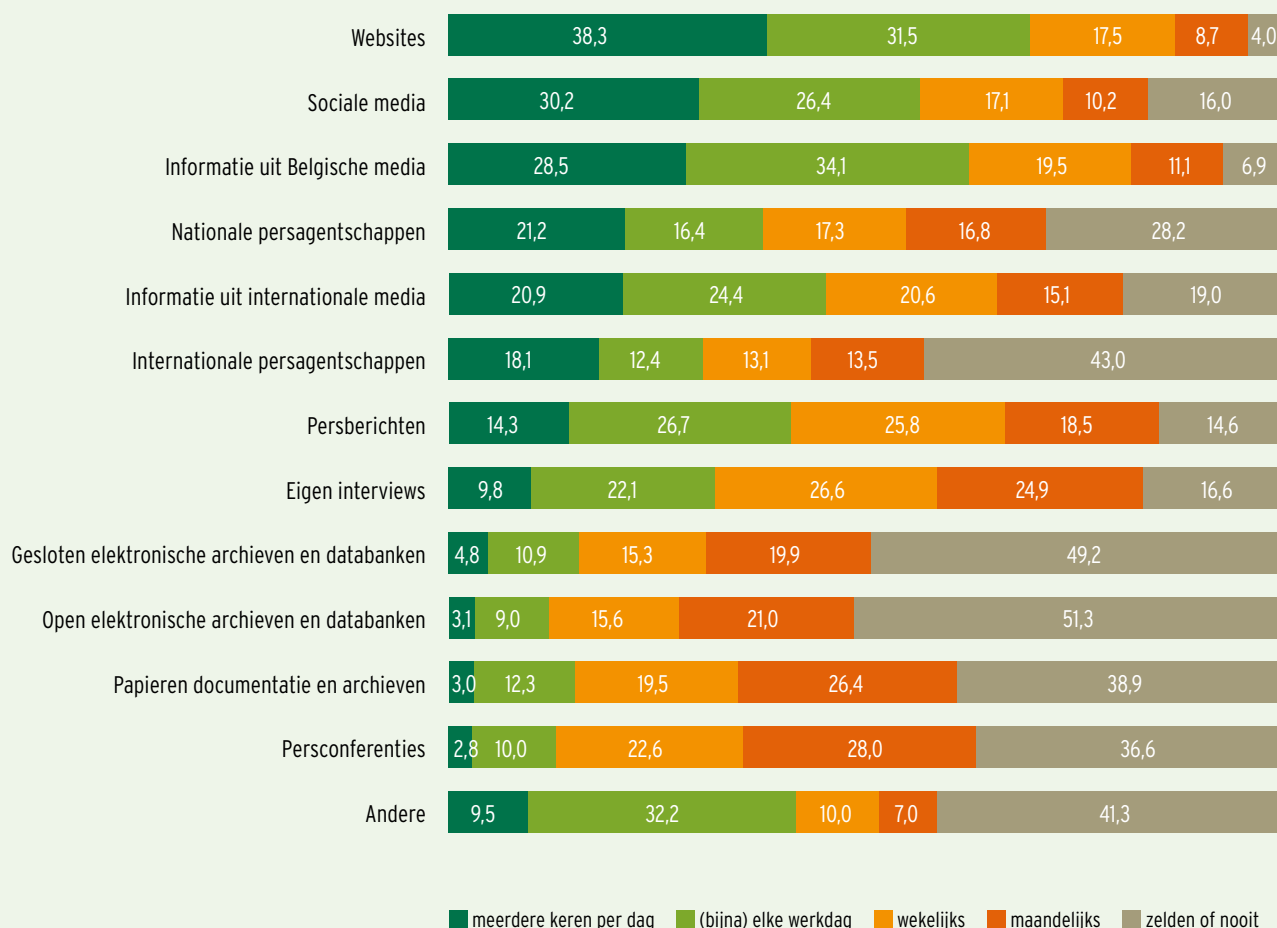
BELANG SOCIALE MEDIA BOOMT

Tijdens de nieuwsgaring maken de Belgische journalisten het meest frequent gebruik van websites. 69,8% van de respondenten verzamelt dagelijks informatie via websites. In 2013 zei nog maar 19,5% van de respondenten dagelijks sociale media te raadplegen voor informatie, terwijl dit

aandeel anno 2018 naar 56,6% stijgt. Het gebruik van persberichten (41% t.o.v. 48%) en informatie van Belgische (37,6% t.o.v. 43%) en internationale (30,5% t.o.v. 33%) persagentschappen is licht gedaald in 2018 ten opzichte van 2013. Daarentegen noteren we wel een stijging voor het gebruik van informatie uit Belgische (52,6% t.o.v. 50%) en internationale (45,3% t.o.v. 36%) media. Ondanks de grote beschikbaarheid van offline en online informatie van journalistieke en niet-journalistieke bronnen, blijven ook eigen interviews een belangrijke manier om op dagelijkse basis informatie te verzamelen (31,9% t.o.v. 29% in 2013). (zie grafiek 1)

grafiek 1

Frequentie gebruik informatiekanalen (in %)

VAKER ZELFCENSUUR BIJ FREELANCERS

Op de vraag of respondenten ooit al (één of meerdere keren) hebben besloten om iets niet te publiceren uit vrees voor een rechtsgeding, antwoordt 21% van de respondenten dat dit het geval was. Hoewel dit een daling inhoudt ten opzichte van 2013, toen nog 29% positief antwoordde op deze vraag, blijft de angst voor juridische vervolging journalisten soms aanzetten tot zelfcensuur. Dat geldt nog meer voor freelancers (32,2%) dan voor journalisten in loondienst (17,1%).

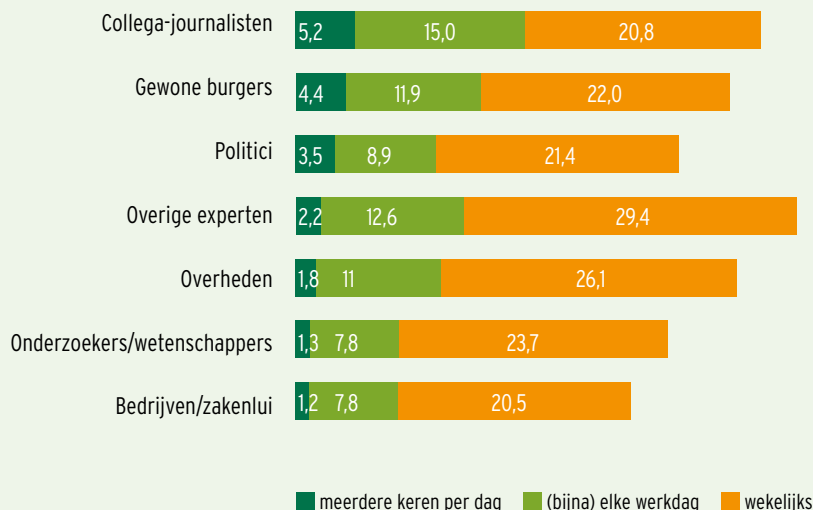
ONZE COLLEGA'S INSPIREREN ONS

Naast informatiekanalen onderzochten we ook naar de contacten met personen en organisaties als informatiebronnen. Een vergelijking met voorgaande edities moet hier zeer voorzichtig gebeuren omdat dit item in 2018 op een andere manier werd bevraagd. Niettemin zien we dat dezelfde bronnen door de journalisten naar voren worden geschoven. Uit onderstaande grafiek blijkt dat typische elitebronnen zoals experts, onderzoekers/wetenschappers, overheden en politici door veel journalisten op regelmatige basis geconsulteerd worden. Op kop staan echter collega-journalisten, die fungeren als een belangrijk dagelijks klankbord en inspiratiebron. Dit is ook in lijn met de bovenstaande bevinding dat andere media en persagentschappen belangrijke informatiekanalen zijn. Tevens bevestigen de antwoorden van de journalisten dat net zoals in de vorige edities gewone burgers belangrijke informatiebronnen blijven. (zie grafiek 2)

FREELANCERS ONGERUSTER OVER BRONNENGEHEIM

84,6% van de journalisten is tevreden over de wet tot bescherming van het journalistieke bronnengeheim, al stellen we wel vast dat er een lichte daling is ten opzichte van 2013 (91%). Bovendien stellen we ook vast dat freelance journalisten doorgaans minder tevreden zijn dan journalisten in loondienst. Van de journalisten in loondienst geeft 11,4% aan dat deze wet onvoldoende bescherming biedt,

Welke informatieactoren spelen een rol? (in %)

terwijl dat percentage bij freelance journalisten oploopt tot 23,6%.

HELFT PROMOOT CONTENT VIA EIGEN SOCIALE MEDIA

Sociale media zijn uitgegroeid tot belangrijke kanalen voor het verspreiden van content. Ongeveer de helft van de respondenten gebruikt zijn of haar persoonlijke account als distributiekanaal (52,8%) of de sociale media-accounts van het medium waar hij of zij voor publiceert (49%).

GEEN GESCHENKEN AANNEMEN, ZEGT 74%

De meerderheid van de journalisten is het er over eens dat het niet toegestaan is om betaald te worden door een bron (94,9%), spyware te gebruiken of computers te hacken (74,2%), noch om geschenken aan te nemen van bronnen (73,7%). De journalisten zijn meer verdeeld over de toelaatbaarheid van het stellen van illegale handelingen in functie van nieuwsgaring (57,6% vindt dit ontoelaatbaar), mensen betalen voor informatie (56%), expliciet zeggen dat je geen journalist bent (54,7%), en persoonlijke documenten

(brieven, foto's ...) zonder toestemming gebruiken (51,3%). Daarentegen vinden de ondervraagde journalisten dat enkele andere praktijken soms wel toegestaan zijn: verzwijgen dat je journalist bent (24,4% vindt dit niet toegestaan), vertrouwelijke documenten zonder toestemming gebruiken (20,9%), verborgen microfoons of camera's gebruiken (15,7%), en georganiseerd undercover gaan voor informatie (8,4%).

DRIEKWART VINDT DAT PRIVATE INFO SOMS MAG

We zien dat het merendeel (ongeveer driekwart) van de respondenten het toegestaan vindt om (in uitzonderlijke omstandigheden) persoonlijke informatie te onthullen uit het privéleven van publieke personen en van personen uit de wereld. Over het delen van informatie uit het privéleven van de gewone man in de straat bestaat meer onenigheid tussen de respondenten. 42,8% van de respondenten vindt dat dit in uitzonderlijke omstandigheden moet toegestaan zijn, terwijl 52,5% vindt dat dit nooit toegestaan is. Als het gaat

over misdrijven, zien we dat ongeveer een derde van de journalisten het niet toegestaan vindt om de identiteit van slachtoffers of verdachten bekend te maken, en ongeveer de helft dat het in uitzonderlijke omstandigheden wel moet toegestaan zijn. Voor daders zijn journalisten strenger, en vindt slechts 8,2% van de journalisten dat het nooit toegestaan is om hun identiteit te onthullen.

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK IS BELANGRIJK

86,2% van de respondenten geeft aan de Raad voor de Journalistiek/Conseil de Déontologie Journalistique belangrijk te vinden voor het bewaken van de journalistieke beroepsethiek. Ongeveer de helft van de respondenten is tevreden over de werking (52,2%) en uitspraken (52,7%) van deze zelfregulerende organen. Belangrijk om te vermelden is wel telkens de grote 'neutrale' groep (43,3% wat betreft de werking, en 43,7% wat betreft de uitspraken). Slechts een hele kleine groep journalisten is ontevreden over de werking (4,5%) en uitspraken (3,7%). Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die uit 2013.

'KLIKCIJFERS' ZIJN TE BELANGRIJK GEWORDEN

De meerderheid van de journalisten vindt dat de sensationalisering van het nieuws de voorbije vijf jaar is toegenomen (78,4%), dat er in de mainstream media amper nog ruimte is voor diepgravende onderzoeksjournalistiek (76,7%), dat het gebruik van kant-en-klaar aangeleverd nieuws toeneemt (60,8%), en dat de media te veel aandacht besteden aan 'soft news' (59,3%). Daarnaast vindt ook ongeveer de helft van de journalisten dat de globale kwaliteit van het nieuws afneemt (52,1%) en dat de media almaar minder aandacht besteden aan buitenlandnieuws (45%). Nieuw in 2018 was de vraag of men te veel rekening houdt met klikcijfers tijdens de nieuwsselectie. 76,3% van de ondervraagden geeft aan dat dit inderdaad het geval is. Hoewel dus blijkt dat de meeste journalisten een vrij negatief beeld hebben van een

aantal veranderingen in de journalistiek, is deze groep in het algemeen wel iets minder groot dan in 2013.

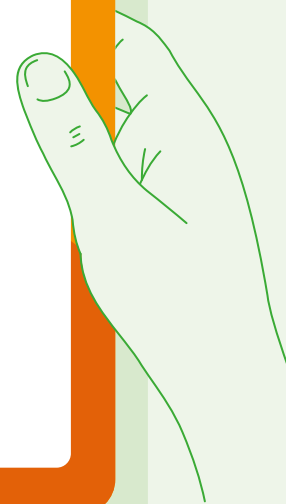
HOGERE WERKDRUK EN MEER TAKEN

De overgrote meerderheid van de journalisten vindt dat de werkdruk (83,7%) en het takenpakket van journalisten (89,5%) de laatste jaren toegenomen zijn. 80,9% vindt desondanks dat journalisten crossmediaal en multimediaal moeten kunnen werken, en 85,3% meent dat technologische competenties steeds belangrijker zijn. Daarnaast bevestigt 86,2% van

de journalisten dat de werkzekerheid in de journalistiek in de toekomst zal dalen, en dat dat vooral problematisch is voor oudere journalisten. 56% van de journalisten vindt dat oudere journalisten te snel aan de kant geschoven worden. Bovendien geeft 63,8% van de journalisten aan dat media journalisten almaar meer in het freelancestatuut dwingen. Meer dan de helft van de journalisten (53,2%) gaat akkoord met de stelling dat journalisten weinig tijd hebben voor een sociaal leven naast de journalistiek en iets minder dan de helft (47,9%) stelt dat journalistiek en een gezin moeilijk te combineren zijn.

De enquête

Tussen februari en april 2018 werden 5.307 leden van de Nederlandstalige (VVJ) en Franstalige (AJP) beroepsverenigingen van journalisten via mail uitgenodigd om deel te nemen aan een groot-schalige survey. Hierin werd gepeild naar het algemene profiel, de werkomstandigheden en de opvattingen van Belgische journalisten. 24,5% (N=1302) van de uitgenodigde (stagiair-) journalisten nam de tijd om de vragenlijst in te vullen. Uit een vergelijking met de volledige databank van VVJ en AJP blijkt dat onze steekproef representatief is voor de hele beroepsgroep. Deze vijfjaarlijkse enquête bestaat al sinds 2003 in Vlaanderen, waardoor het ook mogelijk wordt om evoluties in het nieuwslandschap doorheen de tijd te monitoren. Onder leiding van professor Sarah Van Leuven en professor Karin Raeymaeckers (Center for Journalism Studies, UGent), professor Manon Libert (Université de Mons) en professor Florence Le Cam (ULB) biedt dit onderzoek zo een unieke en omvattende inzicht in de professionele leefwereld van een beroepsgroep die ons wereldbeeld mee vormgeeft.

‘Er is blijkbaar wel geld voor overnames, maar steeds minder om journalisten te vergoeden’

**PHILIPPE LERUTH, UITTREDEND
VOORZITTER INTERNATIONALE FEDERATIE
VAN JOURNALISTEN (IFJ)**

De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) heeft in Tunis Philippe Leruth uitgewuifd als voorzitter. Philippe was ook een tijdlang voorzitter van de Belgische AVBB, en is tot vandaag actief gebleven als journalist voor *L’Avenir*. Zijn veeltaligheid, zin voor diplomatie en charmante bescheidenheid waren extra troeven om de IFJ de voorbije drie jaar door woelige wateren te loodsen.

CHARLOTTE MICHILS

Wat brengt een bescheiden Belgische journalist ertoe om voorzitter te worden van de mondiale IFJ?

Philippe Leruth: ‘De weg naar het voorzitterschap van de IFJ was best lang. Na mijn studies kon ik aan de slag als regiojournalist bij *Vers L’Avenir*, nu *L’Avenir*. Een korte opdracht, dacht ik toen, maar 42 jaar later werk ik er nog. Ik versla wel geen lokaal nieuws meer, maar Europese en internationale actualiteit. Bij *L’Avenir* heb ik ontdekt dat ook regiojournalistiek echte journalistiek is. Veel zaken die ik toen heb geleerd, pas ik nog altijd toe. In 1995 werd ik tot mijn eigen verbazing gevraagd om voorzitter te worden van de toen nog unitaire

© Belga

Als IFJ-voorzitter maakte Philippe Leruth een prioriteit van veiligheid. 'De voorbije jaren zijn ruim 600 journalisten vermoord.'

Belgische journalistenbond AVBB. De defederalisering van de AVBB in de jaren 1995-1999 was voor mij een unieke ervaring, waar ik later ook als IFJ-voorzitter nog heb uit geput. Vervolgens heb ik het voorzitterschap van de nieuwe Franstalige AJP nog vier jaar gecombineerd met het ondervoorzitterschap van de AVBB. Intussen had ik mijn eerste IFJ-congres bijgewoond, in Brazilië in 1998 was dat. In 2004 ben ik dan ondervoorzitter geworden van de EFJ, de Europese Federatie van Journalisten. En in 2016, op het congres in Angers, heb ik me dan kandidaat gesteld voor het voorzitterschap van de IFJ.'

Welke herinneringen zijn je bijgebleven uit je 'Belgische periode' als geëngageerde journalist?

'Tussen 1995 en 2003 waren we heel actief bezig met het bronnengeheim. Het was de tijd van de huiszoekingen op redacties en bij journalisten thuis: *De Morgen*, wijlen journalist Walter De Bock, *Le Soir* met de ook al overleden journalist René Haquin... De AVBB heeft zich toen, samen met de journalisten, burgerlijke partij gesteld voor de Belgische rechtscolleges. Nadat we ook door het Hof van Cassatie in het ongelijk waren gesteld, zijn we naar het Europese Mensenrechtenhof in Straatsburg getrokken.

Dat heeft de zaak beslecht in het voordeel van de persvrijheid en het journalistieke bronnengeheim. De Belgische politieke wereld heeft daarop positief gereageerd, met wetgeving ter bescherming van het bronnengeheim. Ook belangrijk was de oprichting van nieuwe deontologische instanties, wat in Vlaanderen sneller lukte dan in Franstalig België. Die nieuwe Raden hebben intussen talloze uitspraken gedaan en namen ook andere initiatieven om verantwoordelijke journalistiek te promoten. En dat is toch cruciaal: geen persvrijheid zonder verantwoordelijkheid.'

Hoe zie je het Belgische medialandschap evolueren?

‘Als ik louter naar de dagbladen kijk, is het overduidelijk dat de concentratie almaar toeneemt. Aan Vlaamse zijde heb je nog slechts twee spelers: DPG en Mediahuis. Aan Franstalige kant zijn er nog drie: L’Avenir, Rossel met *Le Soir* en de *Sudpresse*-kranten, en IPM met *La Dernière Heure* en *La Libre*. Naar mijn aanvoelen gaan we ook in Franstalig België naar nog twee groepen. Een andere evolutie, opnieuw bij de dagbladen, is de oriëntering richting buitenland. Vlaamse uitgevers namen Nederlandse kranten over, terwijl Rossel krantenovernames in Frankrijk heeft gerealiseerd. Het schokkende daaraan is toch dat er blijkbaar wel geld is om overnames te doen, maar steeds minder om journalisten te vergoeden.’

En toen ging je bij de IFJ aan de slag...

‘De IFJ drijft – net als zijn leden, de nationale journalistenbonden – op solidariteit. Ook inhoudelijk vecht de IFJ voor hetzelfde: persvrijheid en een sterk statuut voor de journalist. Natuurlijk is de schaal anders, en dat heeft soms voordelen. Zo kan de EFJ op Europees niveau meer haar stempel drukken op de nieuwe Europese auteurswetgeving dan elk land afzonderlijk. Bij de IFJ is de situatie natuurlijk anders. Ook al zijn de werkomstandigheden bij ons moeilijk, toch blijven we geprivilegieerd tegenover collega’s in Afrika, Latijns-Amerika of Azië. Aan ons om al die collega’s te helpen ook meer rechten te krijgen.’

Waar heb je je als IFJ-voorzitter prioritair voor ingezet?

‘Met stip het thema veiligheid. De voorbije jaren zijn ruim 600 journalisten vermoord. UNESCO-cijfers tonen aan dat 9 op de 10 moorden op journalisten ongestraft blijven. Als een journalist in een uithoek van Mexico wordt omgebracht, haalt dat zelfs niet altijd het nieuws op de nationale tv. Als IFJ willen we meer doen dan hierover enkel persberichten schrijven. We voeren nu een campagne voor een VN-conventie die nadrukkelijker de

aandacht vestigt op het thema en de straffeloosheid aankaart. *Bottom line* is dat journalisten, nog meer dan gewone burgers, moeten worden beschermd omdat ze getuigen zijn. Een vermoorde journalist is een getuige minder en een aanslag op het recht op informatie voor de samenleving. De dreiging van moord en geweld vergroot bovendien het gevaar op zelfcensuur. De voorbije jaren zijn er nu ook journalisten vermoord in Europa: Daphne Caruana Galizia in Malta, Ján Kuciak in Slowakije, Viktoria Marinova in Bulgarije... Iets waarvan we dachten

‘Een vermoorde journalist is een getuige minder en een aanslag op het recht op informatie voor de samenleving’

dat het toch vooral gebeurde in conflictzones. En dan zijn er natuurlijk nog vele andere veiligheidskwesaties, zoals onrechtmatige detentie. Denk maar aan Oekraïense journalisten in Rusland en omgekeerd, de vijandigheid jegens journalisten zoals die wordt geïnspireerd door de Amerikaanse president, online intimidatie van – heel vaak – vrouwelijke journalisten.’

Heb je de indruk dat IFJ ook echt iets kan betekenen hieromtrent?

‘Eén van mijn meest memorabele momenten beleefde ik in Bogota. Ik was er om een Colombiaanse journaliste bij te staan op een proces tegen een politiemann die haar had gefolterd. Samen met de voorzitter van de Colombiaanse journalistenfederatie had ik toen een afspraak met de

procureur-generaal, om het geweld tegen journalisten en de straffeloosheid aan te kaarten. Dat is een heel open en constructief gesprek geworden. Adriana, de voorzitter van de Colombiaanse bond, vertrouwde me naderhand toe dat ze al twee jaar hengelde naar die afspraak en dat die er pas kwam toen ze zei dat de IFJ-voorzitter erbij zou zijn.’
‘Ik denk ook aan ons *safety fund* voor journalisten die moeten vluchten. Wie zich in moeilijkheden bevindt, kan een tussenkomst krijgen van maximaal 5.000 euro. En samen met de betrokken nationale bonden gaan we na hoe verdere hulpverlening mogelijk is. Een belangrijke vraag daarbij is hoe een gevluchte journalist aan het werk kan blijven, al dan niet in relatie met zijn land van herkomst.’

De IFJ mag dan een mondiale organisatie zijn, op het secretariaat hier vlakbij in de Résidence Palace werken uiteindelijk niet zoveel mensen...

‘We hebben inderdaad maar een tiental personeelskrachten, verspreid over Europa, Dakar, Sydney, Buenos Aires en Tokio. Daarom moeten we voortdurend keuzes maken en prioriteiten stellen. Essentieel is ook de goede samenwerking met de continentale federaties, regionale groepen en natuurlijk ook de individuele nationale bonden. In Noord-, West- en Zuid-Europa is er een traditie van sterke journalistenbonden, maar in Oost-Europa en de Balkan bijvoorbeeld is dat al veel minder het geval. Idem voor elders in de wereld. Het is van groot belang dat we journalisten in die landen leren hoe zich te verenigen. Uitwisseling tussen journalisten is zo belangrijk. Om als journalistenvereniging lid te worden van de IFJ, mag men natuurlijk geen ander statutair doel hebben dan de persvrijheid. Dat speelde bijvoorbeeld mee voor twee bonden in Syrië, die zich respectievelijk als voor- en tegenstander opwierpen van het regime. Zoiets kan natuurlijk niet. De agenda moet zuiver zijn en het statutair doel moet eenduidig te maken hebben met persvrijheid.’

Hoog tijd voor de belastingaangifte!

Wat als ik met een losse opdracht hier en daar wat bijverdien?

Welke reële beroepskosten kan ik inbrengen?

Waar vermeld ik een beurs, prijs of subsidie?

Wat doe ik best als freelancer?

Kan ik uit een lezing ook auteursrechten putten?

Onze 'Minibelastinggids voor journalisten' brengt raad

Download hem op
www.journalist.be

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

18 BLADZIJDEN
ONMISBARE TIPS

ZWARTE ZONDAG NA ZWARTE ZONDAG

LESSEN NA 28 JAAR

Het succes van Vlaams Belang bij de jongste verkiezingen heeft op vele redacties een discussie op gang gebracht over hoe media en journalisten best omgaan met dit fenomeen. VRT-journalist Peter Verlinden was er 28 jaar geleden al bij, bij de eerste Zwarte Zondag. Hij kijkt misnoegd achterom, ook even vooruit, en lanceert de discussie.

PETER VERLINDEN

In 1991 beleefde ik als beginnend televisiejournalist de eerste 'Zwarte Zondag'. Het Vlaams Blok verdubbelde zowat zijn electoraat en brak door met meer dan 11% van de Vlaamse stemmen. Nu is dat ruim 18%.

Niet alleen de traditionele politieke wereld, ook de journalistieke zekerheden daverden op hun grondvesten. Ik herinner me de verhitte discussies onder de Wetstraat-coryfeeën van de toenmalige BRTN. 'Wat hadden 'we' fout gedaan?' 'Hoe komt het dat de journalistiek, en zeker de openbare omroep, er niet in geslaagd is om 'het volk' weg te houden van die scherpe bocht naar rechts?' En vooral: 'Hebben wij, journalisten, wel gedaan wat we moesten doen, zijnde het publiek zo goed mogelijk informeren over de hangende dossiers, de partijprogramma's, de feiten en de vervalsingen, de propaganda, ook van uiterst-rechts?'

Ongetwijfeld weergalmden in andere redactielokalen soortgelijke wanhoopskretten. Mogelijk verstomden ze al even snel als bij de openbare omroep. Op de BRTN-redactie kwam alvast geen diepgaande zelfreflectie op gang, geen beleid, en zeker geen verdieping van de kennis over de thema's waar uiterst-rechts zo opmerkelijk mee gescoord had, onder meer toen al het 'migratievraagstuk'.

Toch lag amper twee maanden na die verkiezingen de collectieve analyse door tien academici van verschillende universiteiten al klaar in een boekje van amper 50 bladzijden. Met het stof eraf geblazen, leest die tekst ruim een kwarteeuw later alsof hij gisteren geschreven is, ook over de rol van de media.

"De media staan onder grote commerciële druk en dat provoceert (...) de vraag naar een sterk vereenvoudigde, liefst spectaculaire verpakking van de politieke boodschappen. Een goede onliner is voor de pers een garantie voor meer lezers, meer kijkers, meer luisteraars. (...) De slag om de lezer/kijker beïnvloedt het gedrag van de journalisten. Nu de democratie onder vuur ligt, wordt ook van de media verwacht dat zij hun verantwoordelijkheid opnemen. Onprofessionele behandeling van verschijnselen als (...) het Vlaams Blok kan immers grote gevolgen hebben. Misschien is voor de journalisten nu de tijd gekomen om hun gedragscode opnieuw te bekijken." (24 november 1991 – *De betekenis van een verkiezingsuitslag*. Kritak, Leuven, 1992)

De academici verklaarden de forse ruk naar (uiterst-)rechts niet uitsluitend vanuit het gedrag van de massamedia. Dat zou wetenschappelijk niet correct

zijn. Decennialang onderzoek naar de band tussen massamedia en politieke fenomenen had toen al aangetoond dat media eerder 'volgers' van de politiek zijn dan 'gangmakers'. Maar dat belet niet dat massamedia een verantwoordelijkheid hebben en die zit tegenwoordig verrat in een 'gedragscode' (redactiestatut) en in de 'Code van de Raad voor de Journalistiek' die voor alle Vlaamse redacties geldt.

In 1991 bestond er nog geen uitgewerkte 'deontologische code', noch op Vlaams niveau, noch bij de openbare omroep. In 1987 waren bij de BRT wel enkele 'richtlijnen' voor het journalistieke werk op papier gezet, wellicht ook bij andere massamedia, maar die boden weinig houvast voor de journalisten over hoe ze moesten omgaan met extremistisch gedachtegoed.

VEEL GEPRAAT, NAUWELIJKS BELEID

Hoe op andere redacties gereageerd werd op de uiterst-rechte nieuwkomer op het politieke toneel weet ik niet. Wellicht was dat niet veel anders dan bij

de openbare omroep: veel gepraat op hoger niveau dat nauwelijks doordrong tot 'de vloer'. Omdat ik als politicoloog amper tien jaar tevoren afgestudeerd was met een scriptie over *Extreemrechts binnen het Vlaams-nationalisme* (KU Leuven, 1979) voelde ik me zelfs als onervaren journalist sterk betrokken. Bovendien had ik net twee jaar kabinetsleven achter de rug bij een Volksunie-minister. Enkele uiterst-rechtse verkozenen en hun entourage kende ik persoonlijk en zeker het milieu en de ideologie waarin zij geworteld waren en zijn. Heel voorzichtig stelde ik toen voor om de kennis over 'uiterst-rechts' in een deelredactie samen te brengen om zo inhoudelijk beter gewapend het publiek te informeren over de achtergronden en bedoelingen van het Vlaams Blok. Ook voor de debatten en interviews was het nodig om de collega's stevige informatie te bezorgen. Die 'task force' kwam er niet en zou er nooit komen. Zelfs integendeel.

Hoewel er geen concrete richtlijnen voor 'de vloer' kwamen, werd het nieuwe politieke fenomeen de facto doodgezwegen, alsof het zo vanzelf zou verdwijnen. Puur toevallig werd ik amper zes maanden na die Zwarte Zondag naar het colloquium gestuurd waar Filip Dewinter zijn 'Zeventig voorstellen ter oplossing van het vreemdelingenprobleem' voorstelde, het inmiddels beruchte 'Zeventig Puntenplan'. Na kort telefonisch overleg besliste de eindredacteur van dienst om

daar 'niets aan te doen' in *Het Journaal*, want dat 'had toch geen belang'...

DOODZWIJGEN?

Tussen 1991 (11% in Vlaanderen) en 2004 (24%) bleef het Vlaams Blok alleen maar groeien. Hoog boven de redactievloer werd nu blijkbaar wel flink gediscussieerd en wat de openbare omroep betreft, mondde dat uit in een nota: *De VRT en de democratische samenleving* (2001), tien jaar na die eerste 'Zwarte Zondag'. De algemene richtlijn bevestigde wat er de afgelopen tien jaar al gebeurde: '... aan extremistische partijen en bewegingen die een gevaar inhouden voor de pluralistische, democratische en verdraagzame samenleving mag geen open tribune worden verleend.' Over het Zeventig Puntenplan stelt de nota expliciet dat daar zaken in staan die 'in strijd zijn met de opdracht van de VRT' en dus niet in de uitzendingen aan bod mogen komen. In de praktijk was het gevolg dat er evenmin kritisch en grondig bericht werd (en wordt) over de kwesties en standpunten die uiterst-rechts op de politieke agenda had gezet. Zo werd deze officiële VRT-aanpak een kopie van de 'Broadcasting Ban' van de Britse eerste minister Thatcher over het IRA-terrorisme in 1988. Zij ging ervan uit dat dergelijke (terroristische) groepen versterkt worden door hen toegang te geven tot de media. Wetenschappelijk onderzoek toen en nu heeft afdoende aangetoond dat dit niet klopt, wel integendeel. Het is precies een kritische en verantwoorde-

lijke berichtgeving over extreme fenomenen die ertoe kan bijdragen dat het publiek zich een zo correct mogelijk oordeel kan vormen. Dan pas kan de sympathie voor terroristische en andere extremistische groepen wegsmelten.

DOODKNUFFELN?

Tegelijk gebeurde er iets merkwaardigs. Ondanks die nota van najaar 2001 begon toenmalig VRT-journalist, later N-VA-politicus, Siegfried Bracke al een jaar vroeger die richtlijnen flagrant te overtreden. Hij maakte onder meer het veelbesproken verkiezingsprogramma *Bracke & Crabbé* waarin ook politici van het Vlaams Blok aan het woord kwamen. De luchtige aanpak maakte het per definitie onmogelijk om hun standpunten kritisch te fileren. Het programma werd in 2003 hernomen, voor de parlementsverkiezingen, en zeker toen kwam er veel kritiek in de geschreven pers en vanuit de academische wereld: op deze manier werd het Vlaams Blok quasi-kritiekloos salonfähig gemaakt.

Eigenlijk zette Bracke toen al de bocht in die hij als hoofdredacteur van de VRT-duidingsprogramma's (2007-2009) zou afronden: het Vlaams Blok, intussen verveld tot Vlaams Belang, moest behandeld worden als 'een partij als een andere'.

Dat is de journalistieke lijn die de facto sindsdien bij de openbare omroep gevolgd wordt en klaarblijkelijk bij zowat alle Vlaamse media, al zou een degelijk wetenschappelijk onderzoek wellicht enkele nuanceverschillen blootleggen.

Tegelijk ontbreekt nog altijd iets fundamenteels: de noodzakelijke diepgaande dossierkennis om met dergelijke politieke fenomenen journalistiek om te gaan. Voor elk dossier betekent een goede dossierkennis een absolute meerwaarde. Voor politiek-gevoelige dossiers zoals extremistische partijen, racisme, culturele diversiteit, migratie ... is dossierkennis een absolute vereiste. Wat 'uiterst-rechts binnen het Vlaams-Nationalisme' betreft, en bij uitbreiding de nieuwe populistische bewegingen, zag ik die kennis niet als nieuwbakken journalist op mijn redactie, op die eerste Zwarte Zondag, in 1991. Vandaag, 28 jaar later, zie ik die nog altijd niet, of zeker niet voldoende.

FOTOGRAAF
JONAS LAMPENS

Verschenen in *De Tijd*
op zaterdag 1 juni 2019.

foto gekozen door
TINE SCHOEMAKER
fotografe

Een atypisch portret waarop schrijver Koen Peeters (links) en beeldend kunstenaar Koen Broucke bijna letterlijk 'over' Oostende kijken. Een samenkomst van grauwe sfeer en opgewektheid. Tegen de klassieke regels van een portret en fotografie in, waardoor je net even langer kijkt bij het doorbladeren van de krant.

**PETER RASKING BLIKT IN BOEK
TERUG OP CARRIÈRE VAN 40 JAAR**

‘Verwijten aan pers doen me pijn’

Met veel liefde voor het vak heeft Peter Rasking (64) zijn 40-jarige carrière samengevat in een amusant en herkenbaar boek. ‘Het einde van de krant’ is dan ook veeleer een ode dan een requiem.

Peter Rasking: ‘De titel is dubbel. Uiteraard verwijst hij naar het einde van de krant als fysiek medium. Er zal een moment komen dat uitgevers zeggen: en nu zetten we alles op het digitale. De kwaliteitskranten eerst, de populaire titels laatst, vermoed ik. De titel slaat natuurlijk ook op mijn eigen carrière: het einde van 40 jaar werken voor een krant, met een digitaal luik dat almaar belangrijker is.’

Betreur je dat?

‘Helemaal niet. Dat is een evolutie die je niet tegenhoudt en die me ook boeit. Ik ben ook blij dat digitale media niet alleen voor korte, snelle nieuwtjes zijn – zoals eerst werd gedacht – maar dat ook langere stukken online komen en gelezen worden – ik zie dat bij veel jonge lezers. Ik hoop dat uitgevers daar blijven in investeren.’

Je hebt gewerkt voor Het Volk, De Standaard, Het Nieuwsblad, De Tijd... Reporter, eindredacteur, adjunct-hoofdredacteur. Je hebt, zoals je schrijft, ‘alle hoeken van de journalistieke kamer gezien’.

‘Ik mag terugblikken op een allround loopbaan van 40 jaar en ik ben daar heel dankbaar om. In het eerste deel heb ik

veel kunnen realiseren en reizen, in het tweede deel heb ik voor een kwaliteitskrant als *De Tijd* mogen werken.’

Toch heb je dit boek niet alleen uit nostalgie geschreven.

‘Klopt. Ik vind mij steeds meer op over het feit dat de pers de schuld krijgt van van alles en nog wat, dat ze zich constant moet verdedigen. Ja, er zal wel eens een artikel verschijnen waar niet zo goed is over nagedacht, maar het overgrote deel van de journalisten die ik in die 40 jaar heb gekend, doet zijn werk ernstig en toegewijd.’

Ik beken dat ik eerst het laatste deel van het boek heb gelezen: de opsomming en korte evaluatie van de 19 hoofdredacteurs met wie je hebt samengewerkt. Van wie heb je het meest geleerd?

‘Moeilijke vraag, want ik wil hier niemand tekortdoen. Als jonge journalist heb ik alleszins veel gehad aan Roger Schoemans. Die leerde me hoe je een krant maakt en hoe je daarbij ook rekening houdt met de lezer. Ik denk ook aan Frederik Delaplace: een heel andere persoonlijkheid, maar wel iemand die een redactie kon meeslepen en begeistere. Dat

vond ik voor een hoofdredacteur altijd heel belangrijk. Sommigen waren wel bekwaam, maar de klik was er niet.’

Je stopte vorig jaar met werken, in maart 2020 gaat je pensioen in. Hoezeer heeft het al gekriebeld?

‘Ik ben elke dag met plezier naar de redactie gegaan. Dat was mijn biotoop en ja, die mis ik soms. De dag beginnen met lege bladzijden en die op het eind perfect gevuld zien, dat was voor mij elke dag een mirakel.’

We wensen je nog veel mooie jaren, Peter!

Peter Rasking
Het einde van de krant
Comsmart, 2019, 182 blz
Te bestellen via
www.communicatesmartly.com

Jan Kuitenbrouwer
Datadictatuur
Prometheus, 2018, 122 blz.

De omwentelingen in het nieuwsbedrijf komen in de eerste plaats voort uit de internetrevolutie, en het verwondert dan ook niet dat een reeks auteurs ingaat op het verband tussen beide. Een bondige en heldere analyse biedt de Nederlandse journalist/schrijver **Jan Kuitenbrouwer** in *Datadictatuur* – *Hoe de mens het internet de baas blijft*. Kuitenbrouwer heeft het onder meer over de kwalijke gevolgen voor nieuws-overdracht en auteursrechten, en hij bepleit fors meer overheidsregulering.

Andrew Keen
How to fix the future
Atlantic Books, 2018, 330 blz.

Eenzelfde boodschap heeft internet-ondernemer en schrijver **Andrew Keen**. Keen maakte naam als internetpessimist met eerdere boeken als *De @-cultuur* en *Internet is niet het antwoord* – hij werd al eens de antichrist van Silicon Valley genoemd. In zijn jongste werk gaat hij de constructieve toer op. *How to fix the future* – *Staying Human in the Digital Age* beschrijft hoe (zelf)regulering, democratisering en opleiding de digitale wereld terug kunnen vermensenlijken.

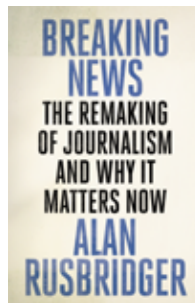
Alessandro Baricco
The Game
De Bezige Bij, 2019, 320 blz.

Pas verschenen en ongetwijfeld het lezen waard: de nieuwe **Alessandro Baricco**. De digitale revolutie heeft onze manier van denken en leven voorgoed veranderd, op een manier die vergelijkbaar is met eerdere, cruciale transformaties in onze geschiedenis, zoals de Verlichting, de Romantiek en de Renaissance, betoogt de Italiaanse schrijver. Hij onderzoekt de mijlpalen van deze revolutie – van de internetpioniers tot de uitvinder van de iPhone.

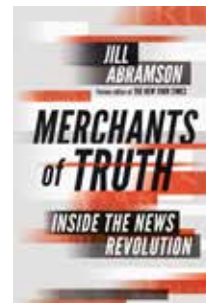

John Lloyd
The Power and the Story
Atlantic Books, 2017, 456 blz.

John Lloyd bekijkt hoe het wereldwijd met de persvrijheid is gesteld. Lloyd, medestichter van het Reuters Institute for the Study of Journalism, maakt een onderscheid tussen autoritaire en liberale regimes, maar nuanceert het verschil ook meteen. Niet alleen kennen journalisten in vrije samenlevingen hun eigen afhankelijkheid – van de markt met name – bovendien bestaat tussen beide systemen een almaar groter wordende grijze zone. Op de koop toe zorgt de digitale revolutie voor een verdere versmelting van mediaregimes. De VS van president-twitteraar Trump levert daarvan volgens Lloyd het schoolvoorbeeld.

Alan Rusbridger
Breaking News
Canongate, 2018, 440 blz.

Jill Abramson
Merchants of Truth
The Bodley Head, 2019, 534 blz.

Twee uitstekende boeken beschrijven de nieuwsrevolutie vanuit de journalistieke onderbuik. Niet toevallig zijn ze het werk van twee bevoorrechte waarnemers die hoofdredacteurs toch zijn: **Alan Rusbridger**, die twintig jaar de Britse *Guardian* leidde, en **Jill Abramson**, die van 2011 tot 2014 aan het hoofd stond van de *New York Times*. Beiden beschrijven bloemrijk hoe de digitale technoplatvormen, sociale media, figuren zoals Trump maar ook eigen tekortkomingen een informatiechaos veroorzaakten die het klassieke nieuws heeft 'gebroken'. Toch pakken ze het thema verschillend aan. **Alan Rusbridger** verhaalt hoe zijn eigen *Guardian* met de uitdagingen trachtte om te gaan: een gratis nieuwsaanbod met vrijwillige lezersbijdragen en sterke onthullingsjournalistiek. **Jill Abramson** van haar kant vergelijkt de werkwijze van vier verschillende nieuwsmedia: de klassiekers *New York Times* en *Washington Post* en de nieuwkomers *BuzzFeed* en *Vice*. Zowel Rusbridger als Abramson zien tekenen dat het goed kan komen met het nieuwsbedrijf en de kennis-samenleving, maar het is hard uitkijken.

Ico Maly
Nieuw Rechts
Epo, 2018, 332 blz.

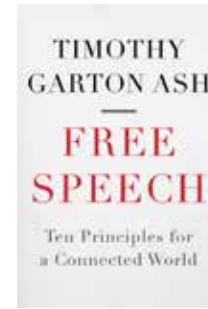
Hedendaagse antiverlichting
Epo, 2018, 157 blz.

Extremrechts maakt wereldwijd opgang tegenwoordig, en velen vrezen dan ook dat daar momenteel de grootste bedreiging voor de persvrijheid schuilt. De in Tilburg docerende Vlaming **Ico Maly** toont zich een goed en bezorgd waarnemer van het rechtsextremisme met zijn recente boeken *Nieuw Rechts* en *Hedendaagse antiverlichting*.

Timothy Snyder
De weg naar onvrijheid
Ambo/Anthos, 2018, 375 blz.

De bedreigingen voor onze democratie vormen ook het thema van het onvolprezen *De weg naar onvrijheid* (Rusland, Europa, Amerika) van de Britse hoogleraar geschiedenis **Timothy Snyder**. Ook hij wijst op het grote belang van vrije journalistiek, Snyder draagt zijn studie overigens op aan “de verslaggevers, helden van onze tijd”.

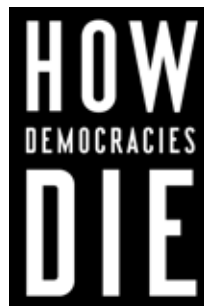
Timothy Garton Ash
Free Speech - Ten Principles for a Connected World
Atlantic Books, 2016, 491 blz.

Niet alleen technologie, ook mensen maken van de wereld een steeds drukker oord. Dat leidt hier en daar tot een roep naar terughoudendheid, naar ‘correct denken’, zelfs naar censuur. Vanuit die bekommernis schreef de Britse hoogleraar geschiedenis **Timothy Garton Ash** een werk dat als standaard voor een aanpak kan dienen. Religie, hatespeech, veiligheid en privacy zijn enkele van zijn thema’s.

Jaak Billiet e.a.
De strijd om de waarheid
KVAB, 2018, 90 blz.

Valt het te verwonderen, met al die technologische en politieke omwentelingen, dat er een hevig debat is ontstaan over wat nog waarheid is? De voor ons meest relevante recente publicatie over het thema is geen echt boek, veeleer een brochure. *De strijd om de waarheid – Over nepnieuws en desinformatie in de digitale mediawereld* is van de hand van de Vlaamse academici **Jaak Billiet, Michaël Opgenhaffen, Bart Pattyn en Peter Van Aelst**. Ook online raadpleegbaar op www.kvab.be.

Steven Levitsky en Daniel Ziblatt
How Democracies Die
Broadway Books, 2018, 386 blz.

Dat er een vandaag een probleem is, wordt overigens voortreffelijk beschreven door de Amerikaanse Harvard-professoren **Steven Levitsky en Daniel Ziblatt** in *How Democracies Die*. Ook de Belgische oorlogsgeschiedenis komt daarin aan bod, en ze besteden bijzondere aandacht aan de rol van onafhankelijke en kritische media wanneer een democratie wordt uitgehold.

Johan Op de Beeck
De bedreigde vrijheid
Horizon, 2017, 271 blz.

Dichter bij ons ging **Johan Op de Beeck**, voormalig journalist en nu publicist, dezelfde uitdaging aan. In *De bedreigde vrijheid – Uw vrije meningsuiting in gevaar?* zet hij op zijn beurt bakens uit voor hoe we met de toegenomen informatie- en communicatiestromen moeten omgaan.

MEER LEESTIPS OP WWW.JOURNALIST.BE

TEKSTEN: PIET DE LOOF EN POL DELTOUR

Festival
voor de Jonge
Journalist

2019

Wat wordt bekroond? De Prijs bekroont het beste journalistieke werk van een laatstejaarsstudent. Studenten kunnen individuele stukken of een groepswork indienen in vier verschillende categorieën: Tekst ► Beeld ► Audio ► Multimedia. Alle journalistieke praktijkwerken die tijdens het schooljaar 2018–2019 werden gemaakt, zijn welkom. Studenten mogen individueel of als groep indienen (max. 2 inzendingen per student in verschillende categorieën).

Hoe gebeurt de selectie? De selectie gebeurt door een jury samengesteld uit vertegenwoordigers van Vlaamse Nieuwsmedia, We Media, Medianetwerk Plus, Media 21 en Mediarte. De deelnemers tonen in de eerste plaats dat ze een neus hebben voor nieuws en weten hoe een goed verhaal wordt verteld. De selectie gebeurt anoniem; gelieve geen auteur op de ingeleverde documenten te vermelden, enkel in de mail van de inschrijving (zie onder). Per categorie worden 3 laureaten geselecteerd.

Wat houdt de prijs in? De winnaar binnen elke categorie ontvangt een mooie geldprijs van €1 000 en een jaarabonnement op Gopress (www.gopress.be). De andere laureaten ontvangen een jaarabonnement op een krant of magazine naar keuze.

Wie kan deelnemen? De Prijs wordt toegekend aan een auteur die als laatstejaarsstudent in 2018–2019 was ingeschreven in een van de volgende bachelor- of masteropleidingen Journalistiek: *PXL, VUB, EhB, AP, Howest, Artevelde, KU Leuven – Campus Brussel, KU Leuven – Campus Antwerpen, Thomas More Mechelen, UGent Communicatiewetenschappen – Afstudeerrichting Journalistiek.*

Wat is de deadline voor inschrijving? Kandidaten dienen **vóór 1 september 2019** het journalistieke werk in samen met een korte verantwoording waarom hij/zij deelneemt en waarover het eindwerk precies gaat (max 1 000 woorden). Dat kan via mail aan info@mediacademie.be met vermelding van naam, opleiding en contactgegevens alsook de categorie waarin wordt deelgenomen. Inschrijvingen na deze datum zijn ongeldig. De auteurs worden in de week voor het event persoonlijk op de hoogte gebracht via mail.

De 12 laureaten worden
bekendgemaakt op donderdag
19 september 2019 in Muntpunt Brussel
tijdens het Festival voor de Jonge Journalist.

A photograph of two women standing in a lush garden. The woman on the left is wearing a black sleeveless top and black pants, looking down. The woman on the right is wearing a striped long-sleeve shirt and blue jeans, looking towards the other woman. The background features a brick wall, green foliage, and a building with windows.

‘Het thema klimaat gaat nooit meer weg’

**KLIMAATJOURNALISTEN INE RENSON (DE STANDAARD)
EN BARBARA DEBUSSCHERE (DE MORGEN)
TUSSEN INFORMEREN EN ALARMEREN**

Negationist, scepticus of believer: niemand die vandaag nog aan de klimaatproblematiek voorbij kan. Voor Ine Renson van *De Standaard* en Barbara Debusschere van *De Morgen* is de huidige media-aandacht voor het onderwerp niet meer dan logisch. 'Naast armoede en migratie zijn er op dit moment weinig existentiële thema's dan dit.' Maar is de berichtgeving ook goed? En moet ze, gelet op de hoogdringendheid, behalve louter informeren ook niet meer gaan mobiliseren?

POL DELTOUR EN INGE STIERS

De kentering is hoe dan ook een feit. Werden milieubetogingen, congressen over kernenergie of milieurapporten niet zo lang geleden nog discreet weggestopt op pagina 30 van de krant, dan halen ze nu veel sneller de voorpagina's. En dat is meer dan terecht, vinden Ine Renson en Barbara Debusschere. Ine leidde het *Curieuze-Neuzen*-project bij *De Standaard*, waar ze zopas een Belfius-persprijs en De Loep voor beste onderzoeksjournalistiek voor kreeg. Barbara maakte een reeks klimaatbijlages voor *De Morgen*, kreeg daar de persprijs van de Raad voor Duurzame Ontwikkeling voor en is nog altijd de klimaatexperte van de krant. 'Het klimaat raakt aan zoveel dingen. Eigenlijk zit het overal. Niet alleen in hoe we eten en hoe we produceren, maar in hoe we leven *tout court*. Je kan ook simpelweg niet meer naast de klimaatverandering kijken. De bosbranden in Californië, de cycloon in Mozambique, de hete zomer bij ons vorig jaar... overal ter wereld worden er speldenprikken uitgedeeld die tonen wat ons te wachten staat.'

Als het zo'n belangrijk thema is, besteden onze media er dan wel voldoende aandacht aan?

Ine: 'Zeker wel. Zelfs *De Tijd* zet er nu op in, zij het vanuit een economisch perspectief. *The Guardian*, *The New York Times*, ze schrijven er allemaal ontzettend veel over. Die kranten hebben zelfs heuse journalistieke teams die alleen maar met het klimaat

bezig zijn. Er wordt in die mate over geschreven dat het de mensen begint te vervelen. Ze zijn het onderwerp beu. Nu al. Helaas.'

Barbara: 'Het klimaat raakt wel meer verweven met andere thema's. Het gaat niet meer altijd alleen over een nieuw wetenschappelijk rapport, maar ook over de economische en de sociale vragen die het oproept, en dat is goed. Het klimaat zou gewoon een laag moeten zijn die overal in terug te vinden is. Al is het al heel wat dat het onderwerp nu ook door de populaire kranten wordt opgepikt.'

Hebben de Anuna's en de Greta's van deze wereld daar iets mee te maken?

Ine: 'Dat denk ik wel. Dankzij de klimaatmarsen was er geen ontkomen meer aan. Opeens schreef iedereen over het klimaat en zat er op mijn eilandje plots wel heel veel volk. (*lacht*) Dat is prima, maar soms heb ik toch een probleem met de manier waarop het onderwerp wordt aangepakt. Vaak zijn die verhalen te fragmentarisch, te emotioneel, te weinig doordacht en met te veel clichés. De lezers begonnen het ook afgezaagd te vinden: *Zijn ze daar wéér met die jongeren?* En naarmate de implicaties van het klimaatbeleid duidelijk werden bij de bevolking – het rekeningrijden bijvoorbeeld – werden de mensen lastig en begonnen ze zich tegen die 'naïeve jongeren' te keren. Dan voel je hoeveel frictie er zit op het thema.'

Die klimaatmoetheid heeft zich ook politiek vertaald, namelijk in de tegenvallende uitslag van Groen.

Barbara: 'Ik was nogal verbaasd over de manier waarop Groen het thema in de aanloop naar de verkiezingen heeft behandeld. Dat was te negatief. De partij had haar verhaal veel beter kunnen vertellen.'

Ine: 'Ze hebben veel te veel gefocust op de doemverhalen en op wat er allemaal niet meer zal mogen als er een Klimaatplan is. En dan komt er een dossier als de salariswagen op tafel en gaan ze de mist in met het niet beantwoorden van essentiële vragen, zoals hoe je die afschaffing gaat compenseren. Tja... Dé vraag is nu echter wat de media, zeker de populairre, nog gaan doen met het klimaat nu ze merken dat de burger het onderwerp niet meer lust. Gaan ze nog steeds zo objectief en neutraal mogelijk over het klimaat schrijven? Of verdwijnt het thema weer naar de achtergrond?'

'De groene beweging ziet ons soms ook als een bondgenoot en daar erger ik mij aan. Wij zijn geen politici, noch activisten'

Barbara

De vraag stellen is ze beantwoorden.

Ine: 'Ik ben in elk geval wel van plan om er nog over te schrijven, ja. *(lacht)*'

Barbara: 'Natuurlijk, want dit thema zal blijven. Dit gaat nooit meer weg. Maar we moeten wel nadenken over een manier waarop we dit plat gekauwde onderwerp origineel kunnen blijven brengen en hoe we clichés vermijden.'

Moet het discours veranderd worden, zoals 'The Guardian' doet? Niet meer spreken over 'klimaatverandering' bijvoorbeeld, maar over 'klimaatcrisis'? Geen 'opwarming', maar 'verhitting'?

Ine: 'Ik snap wel dat ze dat doen. De klimaatontkenners hebben de problematiek in de markt gezet als 'verandering', waardoor het veel minder erg lijkt dan het is, want alles verandert voortdurend en de mens kan gewoon mee veranderen. Maar *The Guardian* zet de puntjes weer duidelijk op de i door het woord 'crisis' te gebruiken.'

Barbara: 'Het is absoluut waar dat we moeten nadenken over die woorden, want die hebben een enorme impact. Het is ook feitelijk zo dat wat nu met het klimaat gebeurt niet zomaar gelijkstaat aan 'het wordt een beetje warmer', maar dat het een ontwrichting is van de natuurlijke systemen waarop de mensheid altijd heeft kunnen rekenen. Ik schrijf daarom soms ook 'ontwrichting'. Maar als krant aankondigen dat je voortaan bepaalde woorden wel of niet gebruikt, vind ik nogal bombastisch.'

Wat vinden jullie van de aanpak van David Wallace-Wells, die in z'n boek 'De Onbewoonbare Aarde' op een keiharde manier de onheilspellende effecten van de klimaatverandering beschrijft? Met een schokeffect wil hij iedereen wakker schudden.

Ine: 'In wetenschappelijke kringen wordt Wells in elk geval als zeer geloofwaardig beschouwd, klimaatwetenschapper Jean-Pascal van Ypersele heeft me zijn werk aangeraden. Als je dat boek leest, geloof je écht dat de wereld in vlammen zal opgaan en dat het bijna gedaan is met ons. Alleen, als je dat scenario in Vlaanderen loslaat op een breed publiek, geeft dat kortslui-

ting. Ik ben ervan overtuigd dat dat niet werkt. Met zo'n verhaal jaag je mensen alleen maar op de kast. Je geeft hen dan bovendien het idee dat alles al om zeep is en dat ze er toch niks meer aan kunnen veranderen.'

Barbara: 'Ik heb Wells geïnterviewd en ik vind het interessant wat hij doet. Hij baseert zich ook op de wetenschap, hé. Het is niet dat hij dat allemaal verzint. En hij beargumenteert overtuigend dat zijn toon voor sommigen wél werkt. Trouwens, bepaalde feiten zijn zo erg dat je niet anders kán dan daar alarm over slaan.'

Ine: 'Klopt. Zo is er net weer een rapport dat stelt dat de zeespiegel in Antwerpen met twee meter zal stijgen tegen het einde van de eeuw. Dat is niet om te lachen. Als je gewoon dat feit brengt, is dat op zich al schokkend. Dus ja, wij schrijven soms ook wel alarmistisch. Maar wij rapporteren dan eigenlijk alleen maar wat de wetenschap op dat moment zegt.'

Hoe groot is het gevaar dat het publiek na het zoveelste 'einde van de wereld-scenario' alleen nog maar verveeld de schouders ophaalt?

Barbara: 'Ja, je moet uitkijken dat als je op zo'n alarmistische manier over het klimaat bericht, mensen niet fatalistisch worden. Als journalist moet je nuanceren: het is niet zwart of wit. Het is niet of de apocalyps of een groen wallhalla. Ik zie het als mijn taak om te tonen dat het nog niet te laat is, dat we nog heel veel kunnen doen. Wat niet wegneemt dat je ook voor ogen moet houden wat er gebeurt als we niks doen.'

Ine: 'In de media verschijnen vooral die doemverhalen, terwijl er ook veel mooie kanten zijn aan een klimaatbeleid. Het gaat er immers net om dat we het in de toekomst allemaal béter gaan hebben, dat we met een degelijk klimaatbeleid in een wereld terecht komen waar het aangenamer is om in te leven, met minder files, minder luchtvervuiling en minder stress.'

Barbara: 'Het was tot nu toe moeilijker om die positieve verhalen te brengen omdat er nog niet veel waren die echt tastbaar en groot waren, maar dat is aan het veranderen. Kijk naar het circulatieplan in Gent, de piétonnier in Brussel.'

'Dé vraag is wat de media, zeker de populaire, nog gaan doen met het klimaat nu ze merken dat de burger het onderwerp niet meer lust'

Ine

Hoe gaan de klimaatwetenschappers eigenlijk om met die plotse aandacht voor hun werk?

Barbara: 'Zij voelen zich tegenwoordig veel vrijer om zich te uiten omdat hun voorspellingen uiteindelijk een onderschatting bleken. Nu ze vaststellen dat het allemaal nog erger is, voelen ze minder schroom om zich uit te spreken.'

Ine: 'Iemand als Van Ypersele heeft ook een enorme boost gekregen door die klimaatmarsen. Hij klopt al zoveel jaar op dezelfde nagel en eindelijk wordt hij gehoord! Dat betekent ontzettend veel voor die man.'

'Het Laatste Nieuws' geeft elke week een aantal klimaattips. Is dat een goede manier om mensen meer bewust te maken?

Ine: 'Het bewijst dat de brede media het onderwerp ook hebben opgepikt. Hoe klein ook, je moet zulke dingen geven, want mensen stellen zich heel hard die vraag: 'Wat kunnen wij doen?' Natuurlijk gaat één herbruikbare fles de planeet niet redden, maar zo krijg je wel het gevoel dat je iets doet. Psychologisch is dat belangrijk.'

Barbara: 'En zoveel kleine ingrepen, maal zoveel mensen, maal zoveel dagen, dat weegt uiteindelijk wél door.'

Sommige dingen krijg je toch maar moeilijk verkocht aan het grote publiek, zoals de lage emissiezone. Je mag Antwerpen niet binnen met een vervuilende auto, tenzij je ervoor betaalt - in dat laatste geval is er plots geen milieuprobleem meer.

Ine: 'Dat is juist, dat is een slechte maatregel. Maar ook politici moeten daar in groeien. Het klimaat is een thema dat heel plots op de agenda is gekomen. Enkele jaren geleden was er nog geen sprake van een lage emissiezone. Dat is dus voor hen ook een stuk *trial and error*.'

Barbara: 'Maar het moet slimmer, op een manier die niet zo bruusk is dat iedereen meteen wegholt, zoals in Frankrijk met de brandstoftaks en de gele hesjes.'

Ine: 'Het klimaat mag niet geassocieerd worden met pestbelastingen. Als je iets extra gaat belasten, zoals de auto, moeten er eerst waardige alternatieven zijn.'

Tot slot, zijn jullie nu zelf ook 'groene meisjes'?

Ine: 'Ik schuif zoals iedereen mee op. Ik eet minder vlees, ik heb een drinkbus, ik gebruik zoveel mogelijk de trein. Maar ik ga niet beweren dat ik nooit meer zal vliegen. En met mijn job kán ik niet zonder auto. Als journalist heb ik hier ook geen agenda in, hé. Ik moet niet noodzakelijk vóór groene energie en tégen kernenergie zijn omdat ik over het klimaat schrijf, zoals iedereen schijnt te denken. In de krant brengen we stukken die de nadelen én voordelen van kernenergie naast elkaar zetten. Het is écht niet aan ons om daar een standpunt in te nemen.'

Barbara: 'En toch worden wij altijd in de hoek van de linkse groene journalisten geduwd. De groene beweging ziet ons soms ook als een bondgenoot en daar erger ik mij aan. Wij zijn geen politici, noch activisten. En het is niet omdat wij over het klimaat berichten, dat we alleen maar positief zijn over de lage emissiezone of de groene energie. Wij bekijken ook dát op een kritische manier.'

**PIETER KNAPEN, SECRETARIS-GENERAAL EN
OMBUDSMAN, OVERLOOPT DE RECENTSTE UITSPRAKEN**

‘Anonieme website is als een niet ondertekende brief’

De Raad voor de Journalistiek deed in april en mei vier uitspraken. Eén springt in het oog vanwege de principiële houding van de Raad tegenover anonieme websites. Het gaat over een klacht van Kurt Aerts tegen *tscheldt.be*, die de Raad over de hele lijn gegrond verklaart.

DOSSIER 2019/09

PRINCIPIËLE HOUDING TEGEN ANONIEME WEBSITE TSCHELDT.BE

Tscheldt.be publiceert volledig anoniem. Nergens op de site staat een naam van een verantwoordelijk uitgever, hoofdredacteur of journalist. Alle artikels zijn ondertekend met pseudoniemen. Volgens de Raad druist deze anonimiteit in tegen de basisprincipes van de code. Die bepaalt dat een journalist loyaal en verantwoordelijk handelt, wat betekent dat hij werkt met open vizier en zich niet verschuilt achter volledige anonimiteit. De Raad deed in 2016 een gelijkaardige uitspraak, na een klacht tegen de anonieme website *deconsument.com*.

De houding van de Raad is principiële. Het publiek kan bij een anonieme website niet nagaan wie erachter schuilgaat en welke belangen er mogelijk spelen bij de redactie van de artikels. De onafhankelijkheid van de redactie valt onmogelijk in te schatten. Voor een lezer betekent een anonieme website zoals *tscheldt.be* dan ook niet meer dan een niet ondertekende brief, die hij in 's morgens in een witte enveloppe in zijn brievenbus vindt.

Verder uit *tscheldt.be* in zijn artikel ernstige beschuldigingen ten aanzien van klager, over feiten die strafrechtelijk vervolgbaar zijn, maar voert de site geen enkel element aan dat die beschuldigingen ondersteunt. Dat gebeurt onder het mom van satire, maar *tscheldt.be* maakt het satirische karakter van het betwiste artikel op geen enkele manier duidelijk, wat het artikel het aanzien geeft van een gewoon portret. De Raad is dan ook van oordeel dat het artikel indruist tegen artikel 25 van de code, dat bepaalt dat een journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit.

DOSSIER 2019/08

NAAM VAN DRUGSBARON VOLUIT

Othman El Ballouti diende een klacht in tegen *De Morgen* en journalist Douglas de Coninck. De Coninck schreef dat El Ballouti met drugshandel een vastgoedimperium uitbouwde in Dubai. El Ballouti vond dat de krant zijn naam niet volledig had mogen noemen en zijn foto niet had mogen publiceren. Als alleen zijn voornaam en de initialen van zijn familienaam waren vermeld, had hij geen klacht ingediend.

De Raad is van oordeel dat de krant de volledige naam en foto mocht publiceren, omdat er voldoende elementen zijn die aannemelijk maken dat El Ballouti een belangrijke rol zou spelen in de nationale en internationale drugshandel, wat een problematiek van gewichtig maatschappelijk belang is. Het is ook duidelijk dat politie en gerecht onderzoek voeren naar zijn betrokkenheid daarbij.

DOSSIER 2019/07

MINDERJARIGEN ONTERECHT
MEE OP DE FOTO

Geert De Cubber diende een klacht in tegen *Dag Allemaal*, vanwege een artikel over de controverse rond transmigranten in Zeebrugge, waarin zijn schoonmoeder en twee zonen figureren. De schoonmoeder zegt in een straatinterview dat ze niet meer alleen naar buiten durft als het donker is omdat er al genoeg vrouwen lastiggevallen zijn. Bij het artikel staat een foto van de vrouw met haar twee kleinzonen.

Klager zegt dat de journalist zich aanvankelijk niet als zodanig bekend heeft gemaakt en dat zijn schoonmoeder expliciet gevraagd had om haar naam en foto niet te publiceren. De Raad kan niet uitmaken wat de twee partijen gezegd en afgesproken hebben en doet daarover dan ook geen uitspraak.

Maar het is wel duidelijk dat de journalist geen toestemming heeft gevraagd aan de twee minderjarigen om hen mee op de foto te zetten. Zij waren op het moment van publicatie 13 en 14 jaar en bekwaam om hun toestemming te geven, en bovendien gaat het om een controversieel thema. Daarom vindt de Raad dat de publicatie van hun foto zonder hun toestemming niet strookt met de richtlijn over de omgang van de pers met minderjarigen en is de klacht op dat punt gegrond.

DOSSIER 2019/10

PRAET TEGEN APACHE.BE:
WAARHEIDSGETROUW
EN LOYAAL WEDERHOOR

Het artikel gaat over de Vlaamse Vredesvereniging VOS. Onder de titel *Hoe extreemrechts de Vlaamse Vredesvereniging VOS infiltreert* schrijft de journalist dat extreemrechtse figuren gefiltreerd zijn in het nationale bestuur en de lokale afdelingen van de organisatie, en dat de nieuwe bestuursleden er kwamen na het aantreden van directeur Raf Praet. Aan het eind volgt een lang kaderstuk met een reactie van Praet, waarin hij het pluralistische en diverse karakter van VOS onderstreept. Praet gaf die reactie via mail, omdat hij geen gewoon interview wilde geven. Ze is letterlijk en integraal gepubliceerd, maar Praet vindt dat *Apache.be* zijn reactie in het artikel zelf had moeten verwerken. Hij noemt het artikel tendentius, een voorbeeld van framing en 'broddelwerk', terwijl geloofwaardige, ethisch correcte en wetenschappelijk onderbouwde journalistiek belangrijk is in tijden van fake news.

De Raad is van oordeel dat het artikel strookt met de principes van waarheidsgetrouwe berichtgeving. *Apache.be* maakt aannemelijk dat de aangehaalde feiten kloppen. Praet heeft ze tijdens de procedure voor de Raad niet weerlegd en kon geen feitelijke fouten aanduiden. De titel vat het artikel kort en kernachtig samen en strookt met de inhoud ervan.

Apache.be heeft Praet wederhoor gegeven en zijn reactie is lokaal gepubliceerd. Dat ze aan het eind van het artikel in een apart kaderstuk staat, doet niets af aan de loyale weergave ervan.

Vlaams Belang is
uit op liquidatie
VRT en afschaffing
perssteun

Straks neemt Vlaams Belang een aanzienlijk aantal zitjes in de Commissie Media van het Vlaams Parlement, de bestuurraad van de VRT en nog andere media-instanties. Het is dan ook relevant te weten wat de partij met de Vlaamse nieuwsmedia voor heeft.

Het hoofdstuk 'Media' in het verkiezingsprogramma van VB begint met de wervende kop 'Burgerlijke vrijheden in ere herstellen'. De partij stelt vast dat de samenleving in een 'verstikkend politiek correct klimaat' is terecht gekomen, met een 'dolgdraaide gelijkheidswaanzin die steeds minder afwijkende meningen duldt'.

Het verwijt treft onder meer de uittredende federale regering, die 'zogenaamd *fake news* actief wil bestrijden', maar daarmee eigenlijk uit is op een 'marginalisering van opinies die de multiculturele elites niet bevallen'. En ook de media hebben boter op het hoofd. Met name de audiovisuele media 'moeten alle representatieve meningen aan bod laten komen'. 'Politieke overtuigingen mogen nooit onderworpen worden aan censuur.'

De reden voor het falen van de media is voor VB helder: hun verstrengeling met de 'systeempolitici'. Dat wordt 'een gevaar voor onze democratie' genoemd. In de eerste plaats de VRT vormt een probleem. In plaats van haar rol als 'onafhankelijke en objectieve berichtgever' op te nemen, doet ze 'net het omgekeerde: de VRT voert actief een multiculturele goednieuwsshow op en manipuleert meer dan eens de realiteit'. VB heeft een simpele oplossing: privatisering. 'De opbrengst van deze verkoop kunnen we veel zinvoller besteden, bijvoorbeeld in de zorg.'

Ook de private media zijn niet goed bezig, want ook zij krijgen geld van de systeempolitici: 400 miljoen euro per jaar, onder meer voor de postbedeling van kranten en magazines. 'We moeten de media vrijer maken en dus de subsidies afschaffen', zegt VB. 'Op die manier kunnen er honderden miljoenen euro's bespaard worden, terwijl we daarvoor onafhankelijke media in ruil krijgen.' De partij pleit daarnaast voor een afschaffing van het nultarief voor btw en een gelijkschakeling ervan voor alle media.

Een specifiek idee tot slot betreft individuele journalisten. Hen moet worden verboden om 'gedurende twee jaar na het beëindigen van hun journalistieke job gelijk welke politieke functie uit te oefenen'. (PD)

**SASKIA VAN
NIEUWENHOVE**

VROEGER
freelance journaliste

NU
bezieler van VZW Ne(s)t

‘Ik kom nu met oplossingen voor wat ik vroeger aanklaagde’

SASKIA VAN NIEUWENHOVE VANGT SLACHTOFFERS VAN TIENERPOOIERS OP

‘Op 9 augustus 2017, door één telefoontje, veranderde mijn leven. Een jeugdwerker belde mij met de boodschap dat er een vrouwelijke *Jordy* aan een nachtwinkel in Antwerpen zat: 18 jaar, dakloos, zonder identiteitskaart. Ze kwam uit een jeugdinstelling en vroeg naar mij. Iedereen kent het trieste lot van Jordy, de jongen die na een lang verblijf in een jeugdinstelling in een tentje stierf. Ik heb daar destijds veel over gecommuniceerd en dat meisje had mijn naam onthouden. Door die problematiek vaak aan te kaarten, hoopte ik dat er beleidsmatig naar oplossingen werd gezocht, maar ik had er niet bij stilgestaan dat ook de jongeren mij waren beginnen volgen. Na wat er met Jordy was gebeurd, was mijn eerste reflex: *geen tweede keer*. Ik wou dat meisje helpen.’

‘De jeugdzorg bleek in juli en augustus geen spoedoverleg te kunnen plannen, dus zei ik tegen dat meisje dat ze even bij mij zou wonen. Na overleg in september bleek een oplossing niet voor de hand liggend omdat zij ook een verleden in de jeugdpsychiatrie had. Er kwam weer uitstel, ze bleef bij mij wonen en wij kregen een soort band, waardoor ze mij in vertrouwen nam. Voor dat meisje zorgen, nam veel tijd in beslag, zodat ik niet meer kon werken. Ik stopte met mijn journalistieke werk, ook al had ik nog heel wat plannen.’

‘Op een dag verscheen er een verdwijningsbericht in de media van een veertienjarig meisje. Mijn logee zei dat ze dat meisje kende en wilde gaan zoeken. Ze bleek deel uit te maken van een pooiernetwerk, waar nog andere jonge meisjes bij betrokken waren. Ik heb toen met enkele van die meisjes contact gezocht, voornamelijk via sociale media.’

‘Ik heb nu zeven meisjes in huis en volg er een tiental ambulante op. De voorbije twintig maanden hielp ik er een dertigtal – het stopt gewoon niet. Sommige meisjes zitten nog in het

milieu. Met hen probeer ik een vertrouwensband te krijgen. Soms durven ze er nog niet uit te stappen. – het vraagt tijd. Als het om minderjarigen gaat, ligt het gezag daarover ook bij de jeugdrechtsbank en meld ik het. Als een meisje 18 is, ziet de rechter dit vaak als ‘eigen keuze’ wanneer ze bij dwang geen klacht wil indienen.’

‘Ik heb geen privéleven meer. Mijn slaapkamerdeur gaat op slot, omdat daar onder andere medicatie wordt bewaard. Ik heb niets meer in mijn leven buiten de zorg voor die meisjes. Een goede nacht – als niemand met een crisis te maken krijgt – duurt zes uur.’

Ik ben er trots op dat ik de jeugdsector in beweging heb gezet

Jeugdrechters hebben in korte tijd enkele meisjes aan mij toegewezen, zelfs zonder inspraak van consulenten. Dat laatste is nooit mijn betrachting geweest. Ik was enkel bezorgd om de veiligheid van die meisjes. Er is heel wat kritiek gekomen uit de sector, misschien deels terecht, maar als ik moet kiezen tussen drie Albanese pooiers en 10 verkrachtingen per nacht of de wetenschap dat die meisjes veilig bij mij thuis zitten, dan is mijn keuze snel gemaakt. Ik deed dit uit een veiligheidsreflex, maar gaandeweg merkte ik ook dat ik resultaat boekte met die meisjes. Het advies vanuit de jeugdzorg was beveiliging (lees: opsluiting), maar ik merkte met de tijd

dat dat niet bij alle meisjes nodig bleek. Ik ben er trots op dat ik de jeugdsector in beweging heb gezet. Je kunt de vraag stellen of het normaal is om in een rechtsstaat slachtoffers op te sluiten. Bovendien is het zo dat de strafmaat voor pooierschap, het verkopen van een kind aan klanten – wat mij betreft toch hét toppunt van het schaden van de fysieke integriteit – slechts één derde bedraagt. Een klant die gesnapt wordt, moet twee derden van zijn straf uitzitten, maar de pooier slechts één derde.’

‘Je kunt als journalist heel veel onrecht aankaarten, maar je blijft toch wat in de marge werken. Nu kom ik zelf met oplossingen voor wat ik vroeger aan de kaak stelde. Het is een beetje een roeping geworden. Ik vraag me soms af of ik geen agnostische non ben. Waar ik soms bang voor ben, is dat er iets met me gebeurt. Wat als ik onder een auto loop? Die angst mindert nu wel wat omdat ik ondertussen ook met andere voorzieningen goed samenwerk. Als me iets zou overkomen, zou het voor de jongeren emotioneel moeilijk zijn, maar ze zouden niet opnieuw op straat belanden. Mijn vzw is nu ook erkend door de overheid en sinds 1 februari ontvang ik subsidies, maar wij hebben nog steeds giften nodig. Ik ben nu 24/24 met mijn project bezig, samen met twee fijne begeleiders die mij tijdens de week ondersteunen en helpen. Ik heb ook veel steun van vrienden en vrijwilligers. Mijn hoop voor de toekomst is dat ik ooit de middelen zal hebben om 3 dagen per week een nachtopvoeder in te huren, om zo wat meer tijd voor mezelf te krijgen – een concert of een avondje stappen. Maar ook dan zal ik het nooit kunnen loslaten.’

Opgetekend door Sandra Noben

Voor meer info of giften kan je terecht op www.nestvzw.be.

Wetstraatjournalist **Dieter Dujardin** (40) verruult na 17 jaar *Het Laatste Nieuws* voor *De Tijd*. Bij *HLN* was hij eerst jarenlang freelancer in de regio Westhoek. In 2012 werd hij Wetstraatjournalist en sinds 2015 ook editorialist. Bij *De Tijd* vervangt hij Pieter Blomme, die nieuwsmanager wordt.

Grote manoeuvres intussen bij **News City**, het samenwerkingsverband van de redacties van DPG Media (*Het Laatste Nieuws*, VTM Nieuws etcetera). **Nicholas Lataire**, hoofdredacteur van VTM Nieuws, promoveert tot adjunct-directeur van News City, waar hij directeur **Paul Daenen** en managing editor **Kurt Minnen** tegen het lijf loopt.

Ook **An Goovaerts**, de tweede hoofdredacteur van VTM Nieuws, verlaat de zender en wordt Head of Projects binnen het bedrijf.

En wie wordt de nieuwe VTM-hoofdredacteur? Dat is dus **Klaus Van Isacker**, die tot nu samen met **An Meskens** de magazinepoot van DPG leidde. Van Isacker heeft de reputatie een stevige crisismanager te zijn, iets wat in herstructureringsstijden wel eens van pas kan komen.

ONDER EMBARGO

De andere hoofdredacteurs bij News City zijn **Frank Depoorter** (*Het Laatste Nieuws*), **Dimitri Antonissen** (*HLN* digitaal), **An Meskens** (magazines/showbizz), **Frederik De Swaef** (regio) en **Geert Dewaele** (video).

Mieke Van der Auwera (65), HR-manager bij persagentschap Belga, gaat met pensioen. Gedurende veertig jaar was ze de steun en toeverlaat van onder meer de directeurs **Egbert Hans** en daarna **Patrick Lacroix**. Van onze kant dank aan Mieke voor de altijd constructieve samenwerking met de VVJ en veel vreugde toegewenst voor de mooie tijd die er nog komt.

Bij BRUZZ vertrekt redactiechef **Kim Verthé**. Zes jaar geleden begon ze te werken voor (toen nog) *Brussel Deze Week*. Kim gaat nu bij Film Fest Gent de communicatie, promotie en perswerking uitbouwen.

Eind dit jaar vertrekt ook algemeen directeur **Jo Mariens** bij BRUZZ. Het bestuur van uitgever VBM (Vlaams-Brusselse Media) start een zoektocht naar zijn opvolger.

Een dikke proficiat aan **De Groene Belg**, het e-zine over mens, media, milieu en maatschappij, dat tien kaarsjes uitblaast. En evenveel geluk-

wensen aan **Jan-Pieter Everaerts**, de onvermoeibare bezieler van dit e-dagblad dat de actualiteit vanuit een onafhankelijk ecologisch-sociaal perspectief volgt en becommentarieert.

Een proefabonnement op *De Groene Belg* kan worden aangevraagd via mediadoc.diva@skynet.be. Meer info op www.mediadoc.be en www.jpeveraerts.be.

Rudi Vranckx (VRT) kan zich voortaan eredoctor noemen, een titel die hij kreeg van de VUB. Rudi's werk wordt vooral gewaardeerd voor de aandacht die hij heeft voor het menselijke aspect van de oorlogen die hij verslaat. Als geen ander beseft hij ook de gevaren van propaganda en populisme in een gewapend conflict, aldus de VUB.

De ULB kende gelijktijdig een eredoctoraat toe aan de Russische onderzoeksjournaliste **Jelena Milashina**. Zij werkt voor

de onafhankelijke Russische krant *Novaja Gazeta* en maakte naam met kritische artikelen over de schending van mensenrechten en overheids-corruptie in Rusland.

Naar aanleiding van Persvrijheid-dag op 3 mei reikten VUB en ULB nog een Honorary Title for Freedom of Expression uit aan **Marcela Turati**, een onafhankelijke Mexicaanse journaliste die verslag uitbrengt over de schending van mensenrechten en de gevolgen van de Mexicaanse drugoorlog. Turati komt ook op voor de belangen van Mexicaanse journalisten.

Nog meer prijzen. De Arkprijs van het Vrije Woord gaat deze keer naar **Anuna De Wever** en **Kyra Gantois** van Youth for Climate. Ze danken dat aan hun mondige en vreedzame inzet om de klimaatcrisis op de agenda te krijgen. **Lukas De Vos** tekende voor de bijhorende brochure die als titel kreeg *'Er hangt iets in de lucht. Jongerenverzet tegen klimaatverschillen'*. Alle info op www.arkprijs.be.

Om grensoverschrijdend gedrag in de media- en cultuursector beter aan te pakken, creëerde uittredend Vlaams minister **Sven Gatz** (Open Vld) zoals eerder gemeld een specifiek meldpunt bij de Vlaamse Ombudsdienst. Dat meldpunt is nu ingevuld met **Nina Callens** en

Viktor Van der Veken. Zij zijn te bereiken via [genderkamer @vlaamseombudsdienst.be](https://twitter.com/vlaamseombudsdienst.be).

De Europese Federatie van Journalisten (EFJ) heeft op haar jaarvergadering in Tallinn de Deen **Mogens Blicher Bjerregård** bevestigd als voorzitter voor vier jaar. De Spaanse **Marta Barcenilla** is ondervoorzitter. **Martine Simonis**, secretaris-generaal van de AJP (Franstalige zusterorganisatie van de VVJ) is verkozen tot penningmeester in het nieuwe bestuur.

Nog op Europees niveau heeft de stichting The European Press Prize zijn vijf laureaten bekend gemaakt. Bekroond werden onder meer *Der Spiegel*, *The Guardian*, *El País*, *Berlingske* en *Bellingcat*. The European Press Prize wordt ondersteund door enkele grote mediabedrijven (geen Belgische), en heeft zijn zetel in Amsterdam. Jaarlijks wordt € 10.000 toegekend aan laureaten in vijf categorieën.

Marc Dubois, journalist in bijberoep, heeft de Ultima prijs voor Architectuur gekregen. De jury gaf hem die onderscheiding voor onder meer zijn kritische bijdragen over architectuur in *Knack* en diverse vakbladen.

De jury looft Marc voor zijn voortrekkersrol bij de ontwikkeling en ook internationalisering van de Vlaamse architectuur. Zo legde hij mee de basis van het succes dat veel Vlaamse architectenbureaus vandaag kennen. Volgens de jury is dat in belangrijke mate ook te danken aan de kwaliteit en toegankelijkheid van zijn artikels en blogposts.

Peter Vandermeersch (58) gaat voor Mediahuis de overname van de Ierse persgroep INM begeleiden. Hij stapt daarmee af van zijn oorspronkelijke idee om na acht jaar hoofdredacteurschap van *NRC Handelsblad* voor die krant correspondent te worden in Parijs. Peter Vandermeersch is intussen twintig jaar is getrouwd met een Ierse en kent het land en de lokale mediasector bijzonder goed.

Mediahuis heeft ondertussen de formele goedkeuring gekregen voor de overname van Independent News & Media (INM) voor een bedrag van 145,6 miljoen euro. En dat op het moment dat de uitgever binnenlands 82 banen schrapt, waarvan 19 op de vier Vlaamse krantenredacties.

Bij *Het Belang van Limburg* zijn **Luc Standaert** (gewezen VVJ-voorzitter) en **Norbert Stas** (gewezen VVJ-redactieafgevaardigde) op 17 mei definitief uitgewuifd naar een welverdiend pensioen. Norbert moest in theorie nog werken tot eind januari volgend jaar, maar stapelde - o euvel in dat metier van ons - zoveel recupdagen op dat hij nu al vertrekt.

In de loop van het komende anderhalf jaar gaan bij *Het Belang* en ook bij de andere Mediahuistitels nog meer journalisten met pensioen.

Aangezien die vertrekkers meetellen voor de berekening van de 19 ontslagen van journalisten die de directie beoogt in het kader van haar herstructureeringsplan Visie 2020, zou het qua gedwongen ontslagen op de redacties nog kunnen meevallen. Het blijft natuurlijk bijzonder pijnlijk dat de vertrekkers niet zouden worden vervangen.

SKEPP, de organisatie die het opneemt tegen pseudo-wetenschap, heeft via een crowdfunding al aardig wat centen verzameld voor de financiering van twee medewerkers die voor de rechtbank zijn gedaagd. **Patrick Vermeren** en **Bart Van de Ven** kregen een schadeclaim van liefst 400.000 euro in de bus vanwege HR-goeroe Carl Van de Velde en diens gelijknamige instituut, nadat ze een kritisch-wetenschappelijk artikel over hem hadden gepubliceerd.

Maar procederen kost geld, en alle bijkomende financiële steun is daarom welkom. Wie Patrick en Bart ook wat wil helpen, kan altijd terecht op www.skepp.be / fundraiser 'Steun de vrijheid van meningsuiting'.

Collega **Christoph Meeussen** viel bijna van zijn stoel toen hij recentelijk een beroep deed op de wet Openbaarheid van bestuur om bestuursdocumenten te krijgen. Het gemeentebestuur in kwestie rekende niet enkel een kopieprijs aan, maar ook personeelskosten ten belope van 62 euro voor het opzoekingswerk en het samenstellen van het dossier.

Toch zijn de regels overduidelijk: personeelskosten kunnen niet worden aangerekend. De maximale vergoeding ingeval van een beroep op de openbaarheid van bestuur is de kostprijs voor papier en kopie, althans wanneer die is vastgelegd in het bestuursreglement.

Waarvan akte.

Wie deze zomer aan de kust vertoeft, moet zeker langslopen in een fototentoonstelling van persfotograaf **Michel Vanneuville** over Paul Delvaux. Op 20 juli is het een kwarteeuw geleden dat de surrealistische schilder overleed.

Michel werkte geruime tijd als fotojournalist aan de Westkust en kon toen Paul Delvaux van nabij volgen en fotograferen. De unieke beeldenreeks die daaruit voortvloeide, stelt hij nu voor de eerste keer tentoon. De expo loopt van 12 juli (officiële opening om 19 uur) tot en met 18 augustus 2019 in de Kapel Ster der Zee in Koksijde. (Koninklijke Baan 266), niet ver van de zeedijk.

Op 26 april overleed Klara-producer **Greet Pernet**. Greet was al een tijdje ziek. Ze werd 62.

En ook **Arlette Stubbe** wisselde het tijdelijke voor het eeuwige. Arlette werkte van 1988 tot 2011 als persfotografe voor *Gazet van Antwerpen*, en was alom geliefd en gerespecteerd. Arlette werd net geen 65 jaar.

---

donderdag
19/09/19

Save the date

Muntpunt
Brussel

Festival
voor de

Jonge
Journalist

Mediacademie

zet jong
journalistiek
Vlaanderen in de verf
via het **Festival voor
de Jonge Journalist**.
We heten alle studenten journalistiek
van harte welkom!

15u > Onthaal in Muntpunt Brussel > 15u30
> Workshop Solliciteren OF Freelancing > 16u45 >
Workshop Solliciteren OF Freelancing > 18u15 > Jobbeurs
met grote mediabedrijven en mogelijkheid tot solliciteren > 18u15 >
Speeddaten met starters en ervaren journalisten en mediaprofessionals >
19u25 > Getuigenis van onze mystery guest > 20u > Uitreiking Prijs voor
het Beste Journalistieke Werk met aansluitende receptie

Programma

Schrijf je nu in voor het Festival via www.mediacademie.be
Daar vind je ook meer info over de workshops, jobbeurs, speeddaters
en de Prijs. Inschrijven voor de Prijs voor het Beste Journalistieke
werk kan nog tot 1 september 2019. Doen!

Het Festival is een organisatie van alle opleidingen journalistiek,
Vlaamse Nieuwsmedia, We Media, Medianetwerk Plus
en Media21 in samenwerking met Mediarte, VVJ
en Raad voor de Journalistiek. De tweede
editie van het Festival gaat door op
donderdag 19 september 2019
vanaf 15u in Muntpunt
Brussel, Muntplein 6,
1000 Brussel.

Uitnodiging

donderdag
19/09/19